वर्ष : १९, अंक : २९, काठमाडौं, २०८० मंसिर १ गते शुक्रबार, 17 November, 2023, Friday पृष्ठ : ८, मूल्य रू : १०/-

राष्ट्रिय एकता, राष्ट्रियता र मधेशवादप्रति समर्पित www.madheshvani.com

राष्ट्रिय साप्ताहिक

मधेशवाणी

The Voice of Madhesh

डिजिटल प्लेटफर्ममा मधेशवाणी

https://www.facebook.com/madheshvani

https://twitter.com/madheshvani

https://www.youtube.com/@madheshvanit.v.7538

https://www.madheshvani.com

आस्थाको महापर्व छठको तयारी

जनकपुरधाम । मधेशको प्राचीन मिथिला क्षेत्रको लोकपर्व मानिने छठका लागि वर्तालुले आज कात्तिक शुक्ल त्रितीयाका दिन 'अरबा-अर्बाइन' विधिसँगै तयारी थालेका हुन् ।

सामान्यतया कात्तिक शुक्ल चौथीका दिन 'नहाय-खाय' विधिबाट पर्व सुरु हुने भनिए पनि एक दिनपूर्व नै उसिनिएका धानको चामल, कोदो, माछा-मासु, मुसुरोसहितका धार्मिक अनुष्ठानका लागि अशुद्ध मानिएका खाद्यबस्तु खान छाडेर वर्तालुले छठको तयारी गर्ने चलन छ । मिथिलामा व्रतका लागि उसिनिएको धानको चामल र व्रत अनुष्ठानका लागि अशुद्ध मानिएका खाद्य वस्तु खान छाडेर सात्विक भोजन गरिने यो विधिलाई 'अरबा-अर्बाइन' भनिन्छ । यो व्रतका लागि पूर्वसङ्कल्प जस्तै विधि रहेको मानिन्छ । यो विधि कतिपयले चौथिकै दिन 'नहाय-खाय' विधिसँगै जोडेर गर्नेगरेका पनि पाइन्छ ।

यद्यपि व्रत विधानले कात्तिक शुक्ल तितृीयाकै दिन 'अरबा-अर्बाइन' गरिनु शास्त्रसम्मत रहेको मैथिल कर्मकाण्डका ज्ञाता बर्दिबास-२ का बासिन्दा पण्डित महेशकुमार झा बताउनुहुन्छ । आजदेखि 'अरबा-अर्बाइन' गरेका वर्तालुले भोलि

शुक्रबार अर्थात् चौथी तिथिमा 'नहाय-खाय' (पवित्र स्नान गरेर शुद्ध खानेकुरा खाइने), पञ्चमी तिथिका दिन राति एक छाकमात्र अलिनो खानेकुरा खाएर 'खरना' विधि सम्पन्न गर्छन् । पर्वको मुख्य दिन षष्ठी तिथिमा निराहार व्रत बसेर साँझपख पवित्र जलाशयमा गई अस्ताउँदा सूर्यलाई अर्घ्य दिइन्छ । यो अर्घ्यलाई मैथिल परम्पराको बोलीचालीमा 'सझुका अरख' र 'सझिँया-घाट' पनि भनिन्छ । सप्तमीका दिन बिहान उदाउँदा सूर्यलाई अर्घ्य दिएपछि यो पर्व समापन गरिने परम्परा छ । बिहानको यो अर्घ्यलाई 'भोरका अरख' भनिन्छ । यसरी यसपालिको छठ आउने सोमबार बिहान सम्पन्न गरिने छ ।

सामान्यतया हिन्दू परम्परामा पाञ्चायन (पञ्च देवता गणेश, विष्णु शिव, सूर्य र काली) पुज्दा उदाउँदा सूर्यको सम्झना गरेर उपासना गरिने परम्परा भए पनि छठमा भने अस्ताउँदा सूर्यलाई अग्र (पहिलो) अर्घ्य दिइन्छ ।

षष्ठी तिथिका दिन साँझ 'सझुका अरख' दिएसँगै सप्तमीका दिन बिहान 'भोरका अरख' दिउञ्जेल वर्तालुले सूर्यको महत्ता र 'छठी माई'को पुकारा गर्दै गीत गाएर यो पर्व मनाउने गरेका छन् । उपासकको इच्छित मागपूर्ति गर्ने भगवान् सूर्यको उपासनाले सन्तान सुख र रोगव्याधि नलाग्ने हिन्दू मैथिल जनविश्वास छ । यस पर्वमा भगवान सूर्यसँगै माताका रुपमा आराधना गरिने षष्ठी तिथिको महत्ता गाइने हुनाले पर्वको नाम नै 'छठ' भनिएको महोत्तरीको मटिहानीस्थित याज्ञवल्क्य लक्ष्मीनारायण विद्यापिठका मैथिली भाषा साहित्यका उपप्राध्यापक मनोज झा मुक्ति बताउनुहुन्छ । षष्ठी देवी भगवान सूर्यकी पत्नी मानिएकी हुँदा यो पर्वमा सूर्यसँगै षष्ठीको आराधना गरिएको मुक्तिको भनाइ छ ।

खासमा 'षष्ठी' तिथिकै स्मरण मैथिल जनजिब्रोले 'छठी' गर्न थालेकाले सूर्यकी पत्नी मानिने षष्ठीको आराधना सूर्यसँगै गरिएको मैथिल विद्वान बताउँछन् । मुख्यत सूर्यकै उपासना व्रतको अभिष्ठ भए पनि 'षष्ठी' (छठी) को पुकारा गर्दा सूर्य चाँडै प्रसन्न हुने विश्वासले पर्वमा गाइने गीतमा छठी माईको प्रसङ्ग गाभिएको उपप्राध्यापक मुक्ति बताउनुहुन्छ ।

एक फरक प्रसङ्गमा दैत्यराज त्रिपुरासरले दुःख दिएर आहत् भएका देवताले शिव-पार्वतीसँग उसलाई मार्नसक्ने छोरा दिन प्रार्थना गरेपछि भगवान शिवको विर्यपात भएको र सो विर्य समुद्रमा परेर पानीमै विकास भएको शिशुलाई षष्ठी देवीले कात्तिक शुक्ल षष्ठी तिथिकै दिन स्याहार सम्भार गरेर शिव-पार्वतीलाई जिम्मा लगाएकी जनश्रुतिले सन्तानको कल्याण गर्ने देवीका रुपमासमेत यस पर्वमा छठी माईको महत्व गाइने गरिएको छ । पछि यिनै बालक स्वामी कार्तिकेयका नामले चिनिएका र उनैले त्रिपुरासुरको बध गरेका मार्कण्डेय पुराणमा उल्लेख रहेको मिथिला संस्कृति र परम्पराका ज्ञाता पूर्वप्रशासक जलेश्वर-४ का बासिन्दा कृष्णचन्द्र झा बताउनुहुन्छ ।

यसैगरी पर्वबारे द्वापरकालीन जनश्रुति पनि चर्चामा रहने गरेको छ । अघि द्वापरयुगमा भगवान श्रीकृष्णका छोरा साम्बलाई कुष्ठरोग हुँदा पिता श्रीकृष्णको प्रेरणाले सूर्यको उपासनाबाट रोग निको भएपछि यो व्रतको परम्परा सुरु भएको विश्वास गरिँदै आइएको महोत्तरीकै बर्दिबास-२ का बासिन्दा कर्मकाण्ड र मैथिल परम्पराका ज्ञाता पण्डित महेशकुमार झा बताउनुहुन्छ । पर्वमा श्रद्धा र निष्ठाको निकै ख्याल गरिन्छ । मध्य तराइका पर्सा, बारा, रौतहट, सर्लाही लगायतका जिल्लामा छठ पर्वका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीको किनमेल गर्न स्थानीय बासिन्दा व्यस्त भएका छन् ।

भरदुतिया मनाइयो

जनकपुरधाम । मधेशमा 'भरदुतीया' पर्व मनाइएको छ । भाइटीका जस्तै मधेशमा भरदुतीया मनाउने परम्परा छ । यस पर्वमा भाइटीकाभन्दा केही विधि भने फरक रहेको छ । यस पर्वलाई भाइदुज, भरदुतीया, भ्रातृद्वितीया पनि भन्ने गरिन्छ ।

दिदीबहिनीले दाजुभाइको गलामा मखमली माला र निधारमा सप्तरङ्गी टीका लगाइदिएपछि दाजुभाइले दिदीबहिनीलाई नगद, कपडालगायत उपहार दिन्छन् । यस दिन दाजुभाइ दिदीबहिनीको घरमा भार (मिठो पकवानसहित सनेस) लिएर पुग्ने चलन छ । भरदुतीयामा दिदीबहिनीले घरआँगन लिपेर चोख्याउँछन् । आँगनमा पिर्का राखेर त्यसमाथि अरिपन (माटो घोलेर बनाइने मैथिली चित्र) बनाएर सिन्दूरको थोपा लगाइन्छ ।

दिदीबहिनीले दाजुभाइको गोडा पानीले धोइदिन्छिन् र अरिपन दिएको पिर्कामा बसाउँछन् । त्यसपछि दाजुभाइको अञ्जुलीमा पानको पात, सुपारी, फलफूल राखिदिन्छन् । पानी चुहाउँदै परिक्रमा गर्छन्, जसलाई न्यौत (निमन्त्रण दिनु) भनिन्छ ।

त्यसपछि दिदीबहिनीले दाजुभाइको निधारमा सप्तरङ्गी टीका र माला लगाइदिएर दीर्घायुको कामना गर्छन् । दाजुभाइले पनि दिदीबहिनीलाई गच्छेअनुसार रुपैयाँ, गरगहना, लुगा सनेस (उपहार) दिने चलन छ । आजकै दिनदेखि छठ पर्वको आरम्भ भएको मानिन्छ ।

नेपाल संवत्को अवसरमा उपराष्ट्रपतिद्वारा शुभकामना

काठमाडौं । उपराष्ट्रपति रामसहायप्रसाद यादवले नेपाल संवत्ले सम्पूर्ण नेपालीमा सहिष्णुता, मेलमिलाप, भाइचारा, मैत्रीभाव र आपसी सद्भाव बढाउन सहयोग पुग्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभएको छ । नेपालको मौलिक नेपाल संवत् ११४४ प्रारम्भ भएको उपलक्ष्यमा शुभकामना दिँदै उहाँले स्वदेश तथा विदेशमा रहनुभएका सम्पूर्ण नेपाली दिदीबहिनी तथा दाजुभाइमा सुख, शान्ति, समृद्धि, सुस्वास्थ्य र उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्नुभएको छ । राष्ट्रिय विभूति शङ्खधर साख्वाद्वारा प्रवर्द्धन गरिएको नेपालको यो राष्ट्रिय संवत् चन्दमास गणना गरी तय गर्ने प्रचलन छ । कात्तिक शुक्लपक्ष प्रतिपदाबाट सुरु हुने यो संवत्को पहिलो दिन काठमाडौं उपत्यकामा नयाँ बही खाताको सुरुवात गर्ने परम्परा रहिआएको थियो । "शङ्खधरले काठमाडौं उपत्यकाका किसान तथा गरिब जनतालाई ऋण एवं दासत्वबाट मुक्त गराई स्वाभिमान र स्वतन्त्रतापूर्वक बाँच्न पाउने अवस्था सिर्जना गर्नुभएकामा उहाँप्रति उच्च सम्मान व्यक्त गर्दै हृदयदेखि नै स्मरण गर्न चाहन्छु", उपराष्ट्रपतिले शुभकामना सन्देशमा भन्नुभएको छ । उहाँले नेपाल र नेपाली समाजमा शान्ति स्थापना, नेपाली जनताको स्वतन्त्रता र स्वाभिमान बढाउन साख्वाले गर्नुभएको योगदानको प्रशंसा गर्नुभएको छ ।

जाडो मौसममा नयाँ समयतालिकाअनुसार रेल सेवा सञ्चालन हुने

काठमाडौं । नेपाल रेल्वेले जाडो मौसममा नयाँ समयतालिका निर्धारण गरी रेल सेवा सञ्चालन गर्ने जनाएको छ । भारतको जयनगरबाट जनकपुरधामसम्म जनकपुरधामबाट बिजलपुरासम्म सञ्चालन भइरहेको नेपाल रेल सेवा आगामी मङ्सिर १ गतेदेखि हालको समयतालिकामा परिवर्तन गरी सञ्चालन गर्ने नेपाल रेल्वे कम्पनी लिमिटेडका महाप्रबन्धक निरञ्जनकुमार झाले जानकारी दिनुभयो । मङ्सिरदेखि चिसो बढ्ने र दिउँसोको समय छोटो हुने हुँदा यात्रुको सुविधालाई ध्यानमा राखी हालको समयतालिकामा परिवर्तन गरिएको उहाँको भनाइ छ । दैनिक आउजाउ गरी छपटक सञ्चालन भइरहेको रेल भङ्गाहा (बिजलपुरा)-जयनगर खण्डमा पूर्ववत दैनिक एक सेवा सञ्चालन हुनेछ ।

जनकपुरधाम-जयनगर खण्डमा दैनिक तीन सेवा सञ्चालन यथावत रहेको छ । महाप्रबन्धक झाले भन्नुभयो, "चिसो मौसमका कारण यात्रुको सुविधा र स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गरी समय मात्र परिवर्तन गरिएको छ ।" परिवर्तन गरिएको नयाँ तालिकाअनुसार रेल सेवाको पहिलो ट्रिप रेल भङ्गहाबाट (बिजलपुरा) बिहान ७:३० प्रस्थान र जयनगर ९:१५ पुग्ने र अन्तिम जयनगरबाट दिउँसो ४:१५ बाट चल्ने रेल साँझ ७:१५ बजे भङ्गहा आइपुगेर रात्रि विश्राम बस्ने नेपाल रेल्वे कम्पनी लिमिटेड केन्द्रीय कार्यालय जनकपुरधामले जनाएको छ ।

त्यस्तै जयनगरबाट बिहान १० बजे प्रस्थान गर्ने रेल जनकपुरधाम ११:१५ बजे पुग्ने र सोही रेल जनकपुरधामबाट बिहान ११:४५ बजे चल्ने रेल जयनगर दिउँसो १:१५ बजे पुग्ने जनाएको छ । यसैगरी फेरि जयनगरबाट दिउँसो १:४५ बाट चल्ने रेल जनकपुरधाम दिउँसो ३:१० बजे आइपुग्ने र सोही रेल पुनः जनकपुरधामबाट दिउँसो ३:१५ बजे सञ्चालन भई दिउँसो ४:४० बजे जयनगर पुग्ने नेपाल रेल्वे कम्पनी जनकपुरधामका कर्मचारी रञ्जितकुमार ठाकुरले जानकारी दिनुभयो ।

दिउँसो ४:४५ बजे जयनगरबाट बिजलपुराका लागि अन्तिम रेल सेवा सञ्चालन हुने उहाँले भन्नुभयो । यो रेल साँझ ७:१५ बजे भङ्गहा (विजपुरा) पुगेर रात्रि विश्राम बस्ने छ । यस रेल विस्तार परियोजनाको प्रथम चरणमा जयनगर-जनकपुर कुर्था ३५ किलोमिटर, दोस्रो चरणमा धनुषाको कुर्थाबाट महोत्तरीको विजलपुरा भङ्गाहासम्म १७ दशमलव पाँच किलोमिटर रेलको लिक तयार भएको छ । तेस्रो चरणमा विजलपुरा भङ्गाहाबाट बर्दिबाससम्म १८ किलोमिटर खण्डमा रेल सेवा सञ्चालनका लागि लिक निर्माण भइरहेको छ ।

विसं १९९४ मा जुद्धशम्शेरका पालामा सुरु भएको बिजलपुरा-जनकपुर-जयनगर ५२ किमी रेलमार्ग २०५८ सालमा बाढीले बिग्हीपुल (लोहारपट्टि, महोत्तरी) भत्काएपछि जनकपुर-जयनगर ३५ किलोमिटरमा सीमित भएको थियो । नेपालमा पहिलो रेल सेवा १९८४ सालमा चन्द्रशम्शेरको पालामा रक्सौल-अमलेखगञ्ज सुरु भएको थियो । अहिले सञ्चालन भइरहेको नेपाली रेल २०७७ असोज २ गते भारतीय रेल्वे कम्पनी कोंकर्ण कर्पोरेशनसँग रु ८४ करोड ६५ लाखमा दुई सेट 'डेमो ट्रेन' (डिजेल इलेक्ट्रिक मल्टिपल युनिट) खरिद गरी ल्याइएको थियो । सो रेलमा एक हजार दुई सयदेखि एक हजार तीन सय यात्रुले यात्रा गर्न सक्ने बताइएको छ ।

मिडियालाई नियन्त्रण गर्न सरकार हौसिदै

जय प्रकाश आनन्द

नेपाल सरकारले सामाजिक संजाल 'टिकटक' लाई नेपालमा प्रसारण हुनबाट रोक्ने निर्णय गरेको समाचार आएको छ।

एक समय थियो, म संचार मंत्री थिए। विदेशबाट प्रसारण हुने "फेसन टिभी" च्यानल रोक्न सहकर्मी मंत्रीहरूबाट समेत निकै ठुलो दबाव आएको थियो। नेपाली समाजमा सदाचारको रक्षाका लागि यो आवश्यक रहेको तर्क दिईएको थियो। अर्को प्रसंगमा चीनको 'सिसिटिभी' र पाकिस्तानको 'पिटिभी' को प्रसारण नेपालका केबुल टिभीका सेवा प्रदायकबाट हुन न दिन पनि उत्तिकै ठुलो दबाव अनुभव गरेको याद आउँछ।

'एपी' एशोसिएट प्रेसले भारतको कश्मिरमा भारतीय सेनाद्वारा मारिएको बिद्रोहीहरूका बारेको समाचारमा 'किल्ड' शब्दको प्रयोग गरेको थियो। गोरखापत्रले 'भारतीय सेनाद्वारा हत्या' भनी समाचार छापिएको थियो। कुरो यहाँसम्म पुग्यो कि नेपालमा रहेका एपीका समाचारदाता विनय गुरूवाचार्यको प्रेस पास खारेज गर्ने र एपीको सब्सक्रिप्सन रासस, राष्ट्रिय समाचार समितिले रद्द गर्ने समेत कुरा आयो। कश्मिरको समाचार र नेपालका एक भद्र, अनुभवी एवं सम्मानित पत्रकार विनय गुरूवाचार्यका बीच कुनै सम्बन्ध थिएन र पनि कुरो आयो।

तेस बेला भारत कै हितचिन्तकहरूलाई सम्झाँउन कठिन भएको थियो। जवाहरलाल नेहरूले भनेका'"...सरकारले जान्नुपर्दछ कि स्वतन्त्र समाजमा खुला विचारहरूलाई कहिले पनि क्रूर कानूनद्वारा जाँच्न सकिँदैन। जति धेरै जुलुम गरिन्छ, विचारहरूको फैलावट त्यति नै ठूलो हुन्छ।" यस कुरोलाई म बताउन पनि सकिरहेको थिईन् तेस बेला। मंत्री, प्रधानमंत्रीहरूलाई धेरै दबावहरू आउने गर्दछ। कहिले समाजमा सदाचार बचाउने नाममा, कहिले मित्र राष्ट्रहरूसंगको प्रगाढ सम्बन्ध बचाउने नाममा। यसका बावजूद पनि सरकारले बिचारहरूको प्रवाहको रक्षा त गर्नै पर्दछ।

अहिलेको सरकारले टिकटक किन बन्द गर्ने बिचार बनायो होला? मलाई त ठिक लागेको छैन। कुरो त के हो भने संचारको क्षेत्रमा चाहे जुन सुकै सरकार होस्, वा जुन सुकै शासन व्यवस्थामा नै किन न होस्- मिडियालाई व्यवस्थित गर्नु पर्ने कर्ण प्रिय कुरा जसले गरे पनि बास्तवमा त्यो भनेकै मिडियालाई नियन्त्रण गर्नका लागि सरकारलाई हौस्याएकै ठहर्छ। यद्यपि, मलाई मन नपरेर के भो त ? आज धेरैलाई मन परेकै होला।

सम्पादकीय

मधेशका नेता इमान्दार हुनु आवश्यक

मधेश राज्यबाट सधैं भेदभावमा परी उत्पीडन सहँदै आएको र शदियौंपछि राज्य विरुद्ध विद्रोह गर्न सफल भएको थियो । मधेशमा राज्यले गरेको दोहन शोषणको समयावधि, शदियौं भेदभाव तथा वञ्चितीकरणको पीडा, राज्यद्वारा विदेशी सरहको दुर्व्यवहार आदि सबै पीडाको आँकलन गर्दा मधेशका नेतृत्वकर्ताहरु पूर्ण प्रतिबद्ध हुनुपर्ने अवस्थामा सबै सत्तामुखी भएकोले मधेशको अधिकारका कुरा अब सपना बनेको छ । शहीदको बलिदानलाई आफ्नो निजी स्वार्थ पूरा गर्ने काममा प्रयोग गरेको छ ।

सत्ताका लागि पार्टी फुटाएर अवसर खोज्ने, चुनाव जित्न जातिवादी नारा दिने, भ्रष्टाचारबाट कमाएको पैसा फ्याँकेर चुनाव जित्ने आदि सत्तामुखी राजनीतिका कारण मधेशलाई हरेक क्षेत्रबाट टुक्रा-टुक्रा गरेपनि कुनै पछुतो छैन । मानवीय तथा क्रान्तिकारी चरित्रको सट्टामा छल, प्रपञ्च, जाल, फरेब, धोका अनिवार्य योग्यता कायम भएको छ । कसरी जित्ने, सत्ता प्राप्त गर्ने र कसरी धनलाभ गर्ने यही प्रवृत्तिको परिधिभित्र मधेशका कथित क्रान्तिकारी पार्टी स्वेच्छाले गुलामी स्वीकार गरेका छन् । गुलामीको यो बन्धनमा जीवनको सुखद् अनुभूति रहेकोले यसबाट मुक्ति पाउनु मृत्युवरण गर्ने सरह नै हुने बुझेका छन् ।

मेची महाकालीको मधेश (समथर क्षेत्र) सम्पूर्ण क्षेत्र राज्यसत्ता विरुद्ध विद्रोह गरेर आफ्नो अटूट एकता प्रदर्शन गरेको थियो । मेची महाकालीसम्म फैलिएको मधेशले नेतृत्व पंक्तलाई विश्वास गरेर सबैको प्रतिष्ठा स्थापित गरेको थियो । यस हिसावले मधेशका सबै नेताले मधेशप्रति पूर्ण जिम्मेवार र बफादार हुनु पर्दथ्यो । तर नेतामा पाइने गुण नैतिकता, सच्चरित्रता, त्याग, इमान्दार र निष्पक्षता आदिको अभावमा विपरीत चरित्रका राजनीति अगुवाहरु "मधेश विद्रोह" को १५ वर्ष नबित्दै मधेशवादबाट जातिवादको राजनीतिमा सीमित भएको छ ।

मधेश अधिकारका कुरा अब सत्ता प्राप्त गर्ने अवसरको रुपमा उठ्ने गर्दछ । राज्यसत्ताले आफ्नो प्रतिष्ठा अवमूल्यन गऱ्यो भने उग्र क्रान्तिकारी स्वरमा आन्दोलन गर्ने, नाकाबन्दी गर्ने धमकी दिएर आफ्नो स्थान सुरक्षित गर्दछन् । कहिलेकाँही (अवसर नपाएको बेलामा) मधेशको आवाज उठाएर मधेशलाई चुप लागेर बस्न बाध्य पारेका अगुवाहरु आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्ने संस्थागत प्रयासमा लिप्त भएका छन् ।

पार्टीभित्र नैतिक चरित्र, त्याग, इमान्दारी, अनुशासन, निष्पक्षता आदिको अभावमा भएमा त्यहाँ अराजकताले स्थान पाउँछ । मधेशका पार्टीहरु अहिले अराजक जमात नै पालेको छ । पार्टीलाई अराजक बनाउने नेतृत्ववर्गले हो । उनको स्वेच्छाचारिताले पार्टी प्रणालीको धज्जी उडाएको छ । पैसा दिने बाहिरका मानिसलाई समानुपातिक सिट बेचेर पार्टीका पूराना कार्यकर्ताको नेता बनाइदिने स्वेच्छाचारी नेताहरुको स्वार्थपूर्ण व्यवहारले मधेशका पार्टीहरु अराजक बनेको हो । पूराना कार्यकर्ताको पैसा नभएका कारण उनको ठूलो योगदानको कुनै महत्व नराख्ने चलनले पार्टीभित्र चाडकी, चाप्लुसी, गुलामी आदि जस्तो प्रवृत्तिलाई बढाएको छ । नेताहरु पनि यस्तै गुणीहरुमा रमाउने गर्दछ । आश्चर्य त तब लाग्छ जब पैसाको अभावमा यी भक्तहरुले पनि अवसर पाउँदैन । पार्टीभित्र विद्रोह गरेर पनि कहाँ जाने ? अर्को पार्टीमा पनि यही चलन रहेकोले विकल्पको अभावमा ज्यादती सहेर जहाँका त्यहाँ बसेका हुन्छन् ।

मधेशमा पहिलेको बज्र देहात अहिलेको देहात, व्यवस्थित गाउँ बन्न अझै बाँकी छ !

राकेशप्रसाद चौधरी

असारदेखि भदौ महिनासम्म चल्ने झपसीमा जीवनयापन गर्न बैशाख-जेठको चर्को घाममा विभिन्न प्रकारका सागको अरकंचन, काउली, कटहल, करैला, मुलालगायतको तरकारीको सुखरी र कुम्हरौडी, अचार, अदौरी, तिलौरी सुकाएर राख्ने गरिन्थ्यो । एक हप्तादेखि महिनासम्म निरन्तर हुने बर्षालाई झपसी भन्ने चलन छ ।

अहिले पनि गाउँमा सबैभन्दा कष्ठकर समय नै असारदेखि भदौ महिनाको हो । हुनतः वातावरणीय प्रभाव, जलवायू परिवर्तनलगायतको समस्याले निरन्तर हप्तादेखि महिनासम्म बर्षा हुँदैन । दुई तीनदिनसम्म लगातार हुने बर्षाले विद्युत र इन्टरनेटको आपूर्ती बन्द हुँदा जनजीवन कष्टकर हुनेगर्छ । सहज रूपमा गाडामा पुग्न सकिने ठाउँलाई गाउँ भन्ने गरिन्थ्यो । गाडामा समेत सहज ढंगले पुग्न नसकिने, बजारभन्दा धेरै टाढा हुने, त्यहाँका मानिसको हालखबर थाहा पाउन नसकिने बस्तीलाई देहात भन्ने गरिन्थ्यो । चिठी पत्र पुग्न महिनौं लाग्दथ्यो । नदी पार गर्नुपर्ने, त्यहाँ पुग्न खेतको आलीमा हिड्नुपर्ने, गाउँकै स्रोतसाधनबाट जीवन धान्ने बस्तीलाई बज्र देहातले परिभारित गरिएको थियो ।

हुनतः २०१८ सालपछि गाउँ, आदर्श गाउँ र नगर भनेर बस्तीहरूलाई परिभारित गरिएको थियो । त्यति बेलाको गाउँदेखि नगरभित्र रहेको अविकसित बस्तीलाई बोलचालमा देहात र बज्र देहातको संज्ञा दिइन्थ्यो । यस्तो बस्तीको संख्या अत्याधिक थियो । तर कागजी रुपमा कहिल्यै देहात र बज्र देहातको चर्चा गरिएको थिएन । समय बदलिएसँगै पहिलाका केही देहात बस्ती अहिले गाउँमा परिणत भइसकेको छ । स्थानीय सेवाप्रति असन्तुष्ट रहेपनि विद्यालय र स्वास्थ्य चौकी छन् । सडकमा मोटरसाइकल र टेम्पु, रिक्सा चलाउन सकिने भएको छ । यी गाउँ बर्षात्को बेला देहातमै पुनः परिणत हुन्छ । महोत्तरी जिल्लाको महोत्तरी गाउँ अहिले गाउँपालिका छ । स्थानीय नवल कुमार यादवका अनुसार उनको मामा आउँदा अनैठा अझै देहात नै रहेकोमा दिक्क मान्छन् । बर्षा महिनामा हिलाम्य रहने सडक पार गरेर आउनुपर्ने बाध्यता अझै हटेको छैन । जिल्ला सदरमुकाम भनेर चिनिने जलेश्वरबाट सात किलोमिटर मात्र टाढा छ । जलेश्वर २०३९ सालमा नगरमा परिणत भएको थियो । यो ठाउँ अहिलेसम्म बजारभन्दा माथि उठेर शहर बन्न सकेको छैन । जलेश्वर बजारकै आसपासमा दर्जनौं गाउँलाई देहात भनेर सम्बोधन गरिन्छ । यी बस्तीमा पैदलमार्गकै सहारा लिनुपर्छ ।

सन् १८६४ मा महाराजाको पदवी पाइसकेका र सैनिकको कमान्ड सम्हालेका रणोदि्दप सिंह कुँवरले यज्ञनीधि पौडेललाई जलेश्वरमा सेनाका लागि रासन उपलब्ध हुने बजार(गोला) स्थापना गर्न खटाइएको विषय मार्च १९८५ मा प्रकाशित रेग्मी रिसर्च सिरिजमा समेटिएको छ । जलेश्वरमा सेनाका लागि रासन बाहिरबाट ल्याउनुपर्ने समस्या समाधान गर्न बजार(गोला) स्थापना गरिएको थियो । अझैसम्म मधेशमा रासन(धान, गहुँलगायतका खाधान्न) बिक्री हुने स्थानलाई गोला भन्ने चलन कायमै छ ।

पहिलाको गाउँ देहातमा रहेको सामाजिक सम्बन्ध अहिले केही परिवर्तन भइसकेका छन् । कसैको घरमा पाहुना आउँदा कुनै कमी भयो भने छिमेकीले सहयोग गर्थे, एकअर्काको पाहुनालाई बस्तीका सबैले चिन्दथे । कोही यात्रामा निस्केका अपरिचितलाई वास दिने चलन थियो । धान रोप्ने र काट्ने समयमा गाउँ देहातबाट हरेक समूदायका युवा पंजाब, हरियाणमा श्रम गर्न जान्थे । आफ्नो खेत नहुनेहरू त अनिवार्य नै जान्थे । उद्योग, कलकारखानामा काम गर्नेहरू दिल्ली, बम्बईलाई प्राथमिकता दिन्थे । गाउँ, देहातका सम्पन्न किसान तथा जमिनदारका छोराहरू पढ्न भारततर्फ लाग्थे ।

सम्पादक/संकलन परशु प्रधान र नारायण तिवारीले २०६७ सालमा प्रकाशन गरेको तराई मधेशको कथा पुस्तकमा ४२ जना कथाकारको कथा समेटिएको छ । कथामा समस्या, शोषण, उत्पीडन, पीडा, बिसङ्गति आदिलाई समेट्न सीमान्तकृत, निमुखा, पिछडिएका सेवार्ल्टन पात्रहरूलाई प्राथमिकता दिइएको छ । यस्ता पात्रहरू गाउँ देहातका थारु, माझी, राजवंशी, सतार, दनुवार, झाँगड, धिमाल, वाँतर, मुसहर, पासवान, डोम, चमार समूदायबाट प्रतिनिधित्व गराइएका छन् ।

अहिले मधेशको शहर, बजार, गाउँ, देहातबाट मलेसिया, कतार, दुबई, कुवेतलगायतको देशमा श्रम गर्न जानेको संख्यामा बढोत्तरी भएको छ । त्यही उमेर नपुगेका बालकहरू श्रम गर्न भारत जाने बाध्यता कायम छ । थोरै आर्थिक सम्पन्न भएकाहरूको छोराछोरी अहिले अमेरिका, अष्ट्रेलिया, क्यानाडासहितको देशका पढाईसँगै काम गर्न जाने क्रम बढ्दो छ । गाउँ देहातका सम्पन्न परिवारहरू पलायन भई शहर र बजारमा बस्न थालेका छन् । चुनाव लड्न इच्छा भए वा कोही आफन्त चुनावमा उम्मेदवारी दिए मात्र यस्ता ब्यक्तिहरू गाउँ देहातमा छिर्ने गर्छन् । आफ्नै गाउँमा छिर्ने यस्ता व्यक्तिबारे स्थानीय युवा र बालबालिकाको खासै चाँसो भने देखिँदैन ।

नेपाल श्रम आप्रवासन प्रतिवेदन सन् २०२२ अनुसार बैदेशिक रोजगारमा जाने सम्पूर्ण कामदारमध्ये ४० प्रतिशत तराईको १० जिल्लाका छन् । बैदेशिक रोजगारमा सर्वाधिक श्रमिक जाने जिल्लाहरूमा मधेश प्रदेशको धनुषा, सिरहा, महोत्तरी, सर्लाही, सप्तरी र रौतहट छन् । नेपालबाट अन्तराष्ट्रिय बजारमा जाने श्रमिकमध्ये चारमध्ये एक मधेश प्रदेशकै हुनेगर्छन् । भारतलगायत तेस्रोमुलुकमा पढ्न र रोजगारी गर्न जानेहरूको तथ्यांक उपलब्ध भए यस विषयमा थप विश्लेषण गर्न सकिन्छ । पहिलाको गाउँ देहातबाट भारतको पंजाब, हरियाणमा कृषि मजदुर भएर जाने अनैठाका रामदयाल खत्वेको छोरा, भजिताहरू अहिले कतार, मलेसिया पुगेका छन् । रामदयालजस्तै धेरै परिवारको उदाहरणसँग मेल खाने कथा मधेशको गाउँ देहातमा हजारौं छन् । फरक के मात्र छ भने गाउँ देहातबाट भारतमा अल्पकालका लागि श्रम गर्न जानेको संख्या भने घटेको छ ।

गाउँमा सम्पन्न किसान र जमिन्दारबाहेक भारतको पंजाब, हरियाणा कमाउने एक दुई ब्यक्तिको घरमा रेडियो हुने गर्दथ्यो । त्यो पनि कसैसँग बिक्री गरेर अर्को पटक त्यही पैसाबाट श्रम गर्न भारततर्फ लाग्नुपर्ने बाध्यता थियो । अल्पकालका लागि श्रम गरेर फर्केपछि गाउँ देहातमा लगातार रोजगारी नहुँदा जेनतेन ऋण काँढेर जीवनयापन गर्नुपर्ने बाध्यता दलित समूदायसँग थियो ।

गाउँमा पहिला फुस र खपराले छाएको घरको बाहुल्यता हुन्थ्यो भने अहिले गाउँ देहातमा ईटा,सिमेन्टको पक्की घरको संख्या अधिक छ । दलित र विपन्न समूदायको बस्तीमा छिर्दा फुस र खपराले छाएको घर अझैसम्म हेर्न सकिन्छ । यदी कुनै वस्तीमा ब्यबस्थित बाटो छैन भने त्यो बस्ती दलित र विपन्नको हो दाबी गर्ने पर्याप्त आधार पाइन्छ ।

गाउँ देहातमा अलिक चिल्ला वा नयाँ गाडी देखियो भने त्यो कुनै प्रशासक वा नेताको रहेकोबारे कुनै दुबिधा हुँदैन । निर्वाचनपछि गाउँ देहातका स्थानीय बिरामी पर्ने गरेको गुनाँसो समेत आउने गर्छन् । उम्मेदवारहरूले गर्ने प्रचार प्रसारको कारण गाउँ हिलाम्य हुन्छ अथवा घुलाम्य । देहातमा गाडी नै छिर्न नसकिने गल्लीमा जोडतोडका साथ प्रचारप्रसार हुनेगर्दछ ।

गाउँ देहातको भ्रमण गर्दा पहिला भन्दा केही फरक अनुभव हुने गर्छ । देहातमा सर्बत(पानी, चिनी, कागतीको झोल) पिलाउने परम्परा कायम रहेपनि गाउँमा विभिन्न ब्रान्डको सफ्ट ड्रिंकले लिइसकेको छ । खाजामा पराठा, आलुको भुजियाको ठाउँमा अहिले चाउचाउले लिएको छ । गाउँको सानोदेखि ठुलो पसलमा बोतलबंद मदिरा भेटिन्छ । कम्तिमा एउटा भएपनि ब्युटीपार्लर भेटिन्छ ।

पहिलेको समयमा आफू वा पाहुनालाई ताडी पिलाउने चलन थियो । अहिले गाउँमा तार र खजुरको बोट सखाप पार्ने क्रम जारी छ । खेतमा उत्पादित तोरी र आलसको तेल विस्थापित भई बजारमा छ्यापछ्याप्ती पाइने रिफाइन्ड तेलको प्रयोग अत्याधिक हुन थालेको छ । अर्थात् गाउँको खानपान परम्परा बदलिसकेको छ, त्यही देहातले पूराना परम्परालाई बचाएर राखेको छ । देहातबाट गाउँ बनेको बस्तीहरूमा सडक पुगेको छ, बजार अथवा शहरमा पाइने खानपानको अधिकांश सामान पाइन्छ, हाँटबजारमा स्थानीय तरकारीभन्दा बाहिरबाट ल्याएको उत्पादन सामान पाइन्छ । गाउँमा सडकसँगै विद्यालय, अस्पताल पनि संचालित छ । त्यहाँ शहर, बजारको जस्तो सेवा उपलब्ध हुँदैन । देहातको तुलनामा गाउँमा खेती गर्ने क्रम बिस्तारै हराउन थालेको छ । यहाँका अधिकांशले सामुहिक धाराबाट खानेपानी थाप्ने, नदी वा पोखरीमा नुहाउने, फोहर भाँडाकुडा धुने गरेको हेर्न सकिन्छ ।

थोरै सम्पन्न भएकाहरू व्यापार, ब्यबसाय र राजनीतिलाई प्राथमिकतामा राखेका छन् । ब्यबसायको एउटा रूप भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा सरकारी रकम खर्च गर्ने उपभोक्ता समिति बनेको छ ।

तराई मधेशलाई एकसाथ लेखेजस्तै गाउँ देहात एकसाथ लेख्नु बाध्यता छ किनभने देहात गाउँकै अंग हो । नेपाली साहित्यमा मधेश, मधेशीबारे अध्ययन गरेकी विजेता चौधरी भन्छिन्,' विश्वेश्वरप्रसाद कोइरालाका जम्मा दुई वटा कथासंग्रह दोषि चश्मा र श्वेत भैरवीका कथासंग्रहका कथाहर पुस्तक, मधेसतिर, श्वेतभैरवी तथा सान्नानीमा मधेसको रमाइलो चर्चा छ । उनका विभिन्न ६ वटा उपन्यासहरु मध्ये नरेन्द्रदाई र मोदिआइन उपन्यासमा मधेसी संस्कारको परिचय पाइन्छ ।'

गाउँभन्दा दूरदराजमा पर्ने देहात अर्थात सीमान्त बस्ती जहाँ अधिकांश दलित र विपन्नको बाहुल्यता छ । त्यहाँ गाउँजस्तो सडक, हाटबजार, स्वास्थ्य र शिक्षाको पहुँच छैन । यस्ता बस्तीमा परम्परागत खाना, खेतीपाती, पशुपालन, जीवनयापनका विभिन्न सीपबारे अध्ययन गर्न सकिन्छ । थोरै तामझामको बीच विभिन्न जातजातिको कूलपुजा हेर्न सकिन्छ । एकअर्कालाई सहयोग गर्ने परम्परा कायम छ ।

गाउँमा पहिला पहिला कूलदेवता रिसाउने भन्नेहरू अहिले कुखुराको मासु र मदिरालाई दैनिकी बनाइसकेका छन् । ती ब्यक्तिहरू शहर, बजार पस्दा यहाँका युवाहरू लागूऔषधको लतमा बिग्रिए भन्नेहरू आफूपनि बिग्रिसकेको पत्तो नै पाएका छैनन् । शहर, बजार पसेकाहरू विभिन्न मेला, ग्रामदेवताको पुजा अथवा अन्य धार्मिक कियाकलापमा गाउँ पस्न पनि चाहँदैनन्, त्यही नेपालभन्दा बाहिर रहेकाहरू बर्षमा एकदिनको लागि भएपनि गाउँ आउन

बाँकी पृष्ठ ४ मा

यो व्यवस्था नै खराब छ भन्नेतिर कोही जान खोजेका छन्, तर यो सत्य होइन

० संविधान निर्माण प्रक्रियामा महत्त्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नुभएको तथा मुलुकको राजनीतिक-सामाजिक परिवर्तनको आन्दोलनमा होमिनुभएका बौद्धिक नेताका हैसियतले यहाँले नेपालको संविधान र यसको कार्यान्वयनको पाटालाई कसरी हेर्नुभएको छ?

– संविधानसभाबाट संविधान बनाउने कुरा धेरै ऐतिहासिक महत्त्वको विषय हो। जनताको सहभागिता र इच्छाले नै राज्य सञ्चालन हुनुपर्छ भन्ने मान्यता हो। जनता नै सार्वभौमसत्ता सम्पन्न बन्ने कुरा लोकतन्त्रको आधारभूत पक्ष हो। त्यसको व्यावहारिक कार्यान्वयन भनेको जनताले आफ्नो संविधान आफैं बनाउने हो। त्यसलाई नै इतिहासमा संविधानसभा भन्ने गरिएको हो। नेपालमा भने दुर्भाग्यवश २००७ सालदेखि यो प्रश्न उठे पनि पटकपटक छाडिँदै गयो र अन्ततः करिबकरिब विलयजस्तै भयो। त्यतिबेलाका नेताहरू विपी कोइराला, पुष्पलालगायतले पनि यसलाई कार्यान्वयन गर्न सक्नुभएन। मुख्यरूपमा २०४६ सालको आन्दोलनपछि त्यतिबेलाका नेपाली कांग्रेस, नेकपा (माले) र वाममोर्चा मुख्य शक्तिका रुपमा उदय भए । उनीहरूले पनि सो मुद्दालाई छाडिदिनुभयो। संयुक्त राष्ट्रिय जनआन्दोलन भन्ने वामपन्थीको पक्ष थियो। त्यतिबेला म त्यसको प्रवक्ता थिएँ। म पश्चिमा फ्रान्सेली क्रान्तिलगायतबाट पनि प्रभावित भएको र संविधानसभाबाट संविधान नबनेसम्म लोकतन्त्र पूरा हुँदैन भन्ने मान्यता आत्मसात् गरेकाले त्यस विषयलाई २०४६ सालदेखि नै पटकपटक उठाएका थियौँ। त्यसैलाई नै माओवादी जनयुद्धका रुपमा मुख्य माग बनायौँ। जनयुद्धको प्रतिफलस्वरूप नेपालमा संविधानसभाबाट संविधान बन्ने काम सम्पन्न भयो।

नेपालमा कोही मान्छे सातवटा संविधान बने भन्छन् तर खास गरी एउटै संविधान बनेको हो। त्यसभन्दा अगाडि राजा, महाराजाहरूले आफ्नो सुविधानुसार दबाब परेका बेला खुकुलो खालको र आफ्नो एकलौटी भएका बेला निरङ्कुश खालको संविधान जारी गरेका हुन्। उनीहरूले 'हामीमा निहित सार्वभौमसत्ता र राजकीयसत्ताको प्रयोग गरी यो संविधान जारी गरेका छौं' भने तर संविधानसभाबाट निर्मित संविधानमा हामीले 'सार्वभौमसत्तासम्पन्न संविधानसभाबाट यो संविधान जारी गरेका छौं' भनेका छौं। नेपाली इतिहासका लागि यो अत्यन्त महत्वपूर्ण ऐतिहासिक घटना हो। त्यसैले पहिलो कुरा विधिको हिसाबले संविधानसभाबाट संविधान बन्ने विषयलाई कसैले पनि 'किन्तु परन्तु' गर्नै हुँदैन। जसले यसको महत्त्व नबुझेर संविधान भएन, फ्याकिदिऔं भन्न खोज्छन् तर संविधान संविधानसभाले नै बनाउनुपर्छ, अर्को कसैले आएर संविधान बनाउन सक्दैन। संविधान दिवसका सन्दर्भमा यो पाटो र यसको ऐतिहासिक महत्त्व सबैले बुझ्न जरुरी छ। संविधानसभाबाट नेपालमा पहिलो संविधान बनेको हुनाले प्रक्रियागत हिसाबले यो ऐतिहासिक घटना थियो। हामी सबै मिलेर संविधानको रक्षा गर्नुपर्छ। कुनै पनि बहानामा यसलाई कमजोर पार्न हुँदैन।

० संविधान घोषणा भएलगत्तै गिलास आधा भरी, आधा खाली भन्नुभएको थियो। संविधानमा समेट्न नसकिएका विषय वस्तु के हुन् ?

– जहाँसम्म संविधानको विषयवस्तुको कुरा छ, यो त समयानुकूल, समाजको चेतना, आर्थिक-सामाजिक विकासको स्तर र राजनीतिक शक्तिबीचको शक्ति सन्तुलनका आधारमा 'कन्टेन्ट' बन्ने हुन्छ। हाम्रा सन्दर्भमा राष्ट्रिय औद्योगिक पूँजीको विकास नभइसकेको, कृषिप्रधान अर्थतन्त्रको बाहुल्य रहेको, सामन्तवादी सोच एवं संस्कार हाबी रहेको तथा हाम्रा संस्थाहरू लामो लोकतान्त्रिक अभ्यासबाट नगुज्रेको, नेता र जनताको चेतना पनि नउठेका कारण संविधानको केही अपूर्णता त छन् तर पनि समकालीन विश्वमा 'कन्टेन्ट'का हिसाबले नेपालको संविधानमा उल्लेख भएको संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र, संघीयता, धर्मनिरपेक्षता, समावेशिता धेरै महत्वपूर्ण छन्।

म आफैं यो संविधासभाका निम्ति निरन्तर लडेको र संवैधानिक समितिको सभापतिका रूपमा भूमिका निर्वाह गरे पनि यसका केही अपूर्णता छन्, जुन मैले संविधान जारी भएको दिनदेखि नै भनेको छु। यो संविधान आधा भरी, आधा खाली छ, मैले किन भनेको हो भने, भरी त भरिएकै हो। संविधानसभाबाट संविधान जारी गर्नु नै भरिनु हो।

संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संविधानको सारवस्तु हुन पनि भरिएको नै हो। तर अपूर्ण चाहिँ कहाँनेर हो भने शासकीय स्वरूप मिश्रित प्रकृतिको बनायौं, त्यसले देशमा राजनीतिक स्थिरता दिन सकेन, त्यसैले प्रत्यक्ष निर्वाचित राष्ट्रपतीय प्रणाली र पूर्ण समानुपातिक संसद्को व्यवस्था हुनुपर्थ्यो।

यो ठूलो त्रुटि भयो भन्ने मेरो त्यो बेलादेखिको बुझाइ हो र दुई पटकको निर्वाचनपछि पनि त्यो कमजोरी देखिइरहेको छ। नेपाल जस्तो जातीय, क्षेत्रीय विविधतायुक्त मुलुकमा संघीयता अनिवार्य थियो, तर हामीले ठीक ढंगले संविधानसभाले तय गरेको 'पहिचानका पाँच र सामर्थ्यका चार आधार' अनुसार संविधान बनाउन नसक्दा 'खिचडी' खालको बनेको छ, त्यसले गर्दा संघीयता सोचेजस्तो आवश्यकतानुरूप हुन सकेन।

न्यायालयलगायत राज्यको निकायको पुनःसंरचना गरिनुपर्छ भन्ने हाम्रो मान्यता थियो। संवैधानिक आयोग, न्यायालय लगायतलाई पनि अझै बढी लोकतान्त्रिकीकरण गरेर लैजान सक्नुपर्थ्यो। त्यसमा पनि हामी अलिकति चुकेका छौं। संविधान दिवसका अवसरमा मूल्याङ्कन गर्दाखेरि इतिहासको यस सापेक्षतामा यसको सकारात्मक पक्षको रक्षा र अपूर्णता पूरा गर्ने ढंगले जानु नै उपयुक्त हुन्छ।

० संविधानको मर्म र भावनानुसार आवश्यक ऐन कानुन बन्न नसक्दा राज्य सञ्चालन प्रक्रिया प्रभावित हुन पुगेको छ। व्यवस्था परिवर्तन भए पनि जनताको अवस्था परिवर्तन हुन नसकेको भन्ने गुनासो आउन थालेको छ। यसलाई कसरी हेर्नु भएको छ ?

– संविधानमा त्रुटि रहेको एउटा पाटो मैले भनिहालेँ। संविधान नै संशोधन गर्नुपर्छ। संविधानमा लेखिएका विषयलाई ठीक समयमा ठीक ढंगले कानुन बनाएर कार्यान्वयन नगर्नु अर्को पाटो बनेको छ। मौलिक अधिकारसम्बन्धी थुप्रै राम्रा विषय संविधानमा लेखिएको छ। तर 'कानुनमा व्यवस्था भएअनुसार गरिनेछ' भनेर राखिदिएपछि कानुन नै फितलो बन्यो भने कार्यान्वयन हुँदैन। कतिपय कानुन नबनेर पनि राम्रोसँग कार्यान्वयन हुन सकेको छैन। संघीयता कार्यान्वयनका सन्दर्भमा अहिलेसम्म पनि निजामती सेवासम्बन्धी ऐन नबन्नु र वित्तीय संघीयताका कतिपय विषय ठीक ढंगले कार्यान्वयन नहुनुले समस्या भएकै हो।

यो व्यवस्था नै खराब छ भन्नेतिर कोही जान खोजेका छन्, तर यो सत्य होइन। यसमा राजनीतिक नेतृत्वले क्रान्तिकारी उभारका बेला दूरदृष्टि देखाउन सकेको थियो, क्रान्तिपछि शिथिलता आउँछ, यो विज्ञानको नियम हो। क्रान्तिकारी नेतृत्व शिथिल हुनु आदि कारणले पनि त्यस्तो भयो। अर्को सम्झौताबाट संविधान बनायौं, पुरानै सत्तामा रहेको शक्ति र पछि उदय भएर आएको शक्तिका बीचमा सम्झौता हुँदा मध्यमार्गी बाटो लिइएको हो। यसले गर्दा पनि ठीक ढंगले कार्यान्वयन हुन नसकेको हो। त्यसकारण असन्तुष्टि आउनुलाई अन्यथा लिन हुँदैन।

० तीन तहका सरकारबीचको कामकारबाहीमा एकरुपता, सम्बन्धमा हार्दिकता र एकापसमा तालमेल हुन नसकेको देखिन्छ। यसलाई कसरी सम्बोधन गर्न सकिन्छ ?

– पहिलो त संघीयतासम्बन्धी बुझाइमा अझै प्रष्टता छैन। हिजो पनि दलहरूबीच नेपाल जस्तो सानो देशमा किन संघीयता चाहियो भन्ने बुझाइ थियो। सानो र ठूलाका आधारमा संघीयता हुने हैन, देशको जातीय, भाषिक र क्षेत्रीय बनोटका आधारमा विविधतायुक्त छ भने विविधतालाई सम्बोधन गर्न संघीयतामा जाने हो। यो विषय हामीले धेरैलाई बुझाउन सकेका छैनौं। पछिल्लो पुस्ता झन् गहिराइमा बुझ्न नसकेर संघीयता नै आवश्यक छैन भन्नेतिर जान खोजेको छ, त्यो सत्य होइन। स्विट्जरल्यान्ड, बेल्जियमजस्ता हामीभन्दा साना मुलुकमा संघीयता हुनु तर चीनजस्तो ठूलो देशमा संघीयता नहुनु भनेको, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक एकरूपता छ भने संघीयता चाहिँदैन, विकेन्द्रीकरण गरे हुन्छ। भाषिक र जातीय विविधता भएका मुलुकमा भने संघीयता चाहिन्छ।

पहिले विषय बुझ्नु जरुरी छ। विषयको अस्पष्टताले गर्दा नेतृत्वमा आउने व्यक्तिमा संघीयता कार्यान्वयनमा अनिच्छा देखिएको छ। बेलैमै कानुन नबन्नुलगायत कारणले कार्यान्वयनमा अस्पष्टता आएको हो। यसलाई हामीले छिटो हल गर्नुपर्छ।

० संविधान जारी भएयता राजनीतिक स्थायित्व देखिँदैन, जनताको जीवनस्तर पनि त्यति सुधार भएको जस्तो देखिँदैन, आर्थिक गतिविधि सुस्त छ, यसमा संविधान वा शासनसत्ता सञ्चालन गर्ने व्यक्तित्व कसको दोष मान्नु हुन्छ ?

– यसलाई 'सेतो र कालो'का रूपमा हेर्नु हुँदैन। समस्या अन्तरसम्बन्धित हुन्छन्। संविधानका केही त्रुटिलाई संशोधन गरेर सच्याउनुपर्छ। शासकीय स्वरूपलाई प्रत्यक्ष निर्वाचित कार्यकारी प्रणालीमा लैजाने, संघीयतालाई पहिचान र सामर्थ्यका आधारमा पुनः परिभाषित गर्ने तथा राज्यका कतिपय अंगलाई व्यवस्थित गर्ने गरी संविधानमै सुधार गर्नुपर्छ। संघीयतालाई राम्रोसँग आत्मसात् गर्ने राजनीतिक नेतृत्व नहुँदा पनि समस्या पैदा भएको छ।

हामीले सम्झौताबाट संविधान बनायौं, अगुवा शक्तिको नेतृत्व हुँदा ठीक ढंगले कार्यान्वयन हुन्छ र संस्थाहरू बन्छन्। जो यो संविधानमा जबर्जस्ती तानिएर आएका छन्, जसको संविधानको मूलभूत विषयवस्तुप्रति प्रतिबद्धता छैन, उनीहरू नेतृत्वमा हुँदा स्वतः नै ठीक ढंगले कार्यान्वयन हुँदैन।

राजनीतिक परिवर्तन र मूल ढोका खोल्ने मात्रै हो तर आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक परिवर्तन भनेको चाहिँ अलि जटिल र दीर्घकालीन प्रकृतिको हुन्छ। त्यसलाई बेलैमा बुझेर राजनीतिक नेतृत्वले ठीक ढंगले योजना बनाउन र मुख्यतः आर्थिक पछौटेपनलाई अन्त्य गर्न सक्नुपर्छ, त्यसमा नेतृत्वको कमजोरी हो। अहिलेको विश्व अन्तरसम्बन्धित छ, हाम्रो आफ्नै देशले मात्रै एक्लै गर्छु भनेर हुँदैन, सुगौली सन्धियता नेपाल जसरी भारतवेष्टित रूपमा रहेको छ, खुला सिमाना, ऐतिहासिक ढंगले बनेको असमान सम्बन्धलाई नसच्याएसम्म नेपालभित्रको प्रक्रियाले मात्रै पनि हुँदैन। पछिल्लो चरणमा उदीयमान चीन र भारतका बीचमा हामी छौं, अहिलेको युगअनुसार वैदेशिक सम्बन्धलाई पनि सच्याएर लान सक्नुपर्छ। आर्थिक विकासको गतिमा देखिएको कमीका कारण जनतामा निराशा पैदा भएको हो। यसलाई दूरदर्शी नेतृत्वले बुझेर हल गर्नुपर्छ।

० पछिल्ला दिनमा हिन्दू राज्यको विषयलाई उचालेर सदनदेखि सडकसम्म आवाज उठ्न थालेको छ। लामो समयदेखि जनताका पक्षमा लागेका राजनीतिक दलभन्दा पनि स्वतन्त्र भनिएका पक्षहरूको हल्ला धेरै सुनिन्छ। यसले के संकेत गरिरहेको छ ?

– जनतामा असन्तुष्टि हुनु त स्वाभाविक मान्नुपर्छ। असन्तुष्टिले नै राम्रो काम गर्न अभिप्रेरित गर्छ तर अहिले त्यसका नाउँमा व्यवस्थालाई नै भत्काउने र पछि फर्काउने जुन कुरा गर्छन्, त्यो सत्य हुँदैन, उल्टो बाटो हिँडेर संसारमा कोही पनि अगाडि बढ्न सक्दैन।

जहाँ अवरोध छ, त्यसलाई पो हल गर्ने हो, गणतन्त्र, संघीयता, धर्मनिरपेक्षता र समावेशी लोकतन्त्र त आधुनिक युगका लोकतन्त्रका आधारभूत मान्यता हुन् र नेपाली संविधानका महत्वपूर्ण चार खम्बा हुन्। यीमध्ये एउटा खम्बा भत्काइयो भने लोकतन्त्र नै रहँदैन। खासगरी राजतन्त्रवादी शक्तिले जनताको पिछडिएको चेतनाको दोहन गरेर हल्ला गरेका हुन्। 'सिधै राजा ल्याऊ' भन्दाखेरि त जनतामा 'पपुलर हुन' सकिँदैन, नेपाल बहुधार्मिक मुलुक हो, यहाँ हिन्दू, बौद्ध, मुस्लिम, किराँत, बोनलगायत थुप्रै धर्मावलम्बी छन्।

तीमध्ये हिन्दूको संख्या अलि बढी छ, त्यसैले उनीहरूले हिन्दूमा त्यस खालको भय सिर्जना गरेर यो संविधान भत्काउनका निम्ति धार्मिक मुद्दा उठाएका छन्। यसलाई बेलैमा बुझ्नुपर्छ। विश्वव्यापी रूपमा जहाँजहाँ पूँजीवादको संकट आइरहेको छ, त्यसलाई अग्रगामी ढंगले हल गर्नाको साटो जनताको पिछडिएको चेतनाको दोहन गरेर इतिहासलाई पछाडि फर्काउने प्रयत्नप्रति हामी बेलैमा सतर्क भएर अगाडि बढ्नुपर्छ। धर्म व्यक्तिको आस्थाको कुरा हो, यसलाई सम्मान गर्ने विषय रहन्छ तर धर्मको राजनीति गर्नेहरू प्रतिगामी सोच राख्ने शक्ति छन्, तिनलाई बेलैमा चिनेर निषेध गर्नुपर्छ।

० विस्तृत शान्ति सम्झौतामार्फत नेपालमा १० वर्षे जनयुद्ध समाप्त भयो, तर अझै पनि शान्ति प्रक्रियाका कतिपय विषय अझै टुÊमा पुग्न सकेको छैन, यसमा यहाँको धारणा के छ ?

– हामीले नेपालको क्रान्तिलाई सम्झौतामार्फत अगाडि बढाएका हौं। परम्परागत राजावादी शक्ति, बीचका संसदीय सुधारवादी लोकतन्त्रवादी शक्ति र अर्को क्रान्तिकारी प्रगति शील वामपन्थी शक्तिको द्वन्द्वका बीचमा नै हामीले १२ बुँदे र शान्ति सम्झौता जुन गर्‍यौं, त्यसअन्तर्गत राजतन्त्रको अन्त्य गरी संसदीय शक्ति र अग्रगामी क्रान्तिकारी शक्ति बीचको सम्झौताबाट संविधानको यो बाटो अपनायौं, यी दुई शक्तिका बीचमा तालमेल ठीक ढंगले नमिल्नु, नेतृत्वमा सत्ता लिप्सा देखापर्नु, क्रान्तिकारी आन्दोलनभित्र पनि स्खलन देखा पर्नु आदि कारणले शान्ति प्रक्रियाका बाँकी काम पूरा गर्न ढिला भइरहेको छ।

यसलाई ढिलो गरिनु हुँदैन। खासगरी सत्यनिरुपण तथा मेलमिलाप आयोग र बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरूको छानबिन आयोगमार्फत त्यसलाई हल गर्ने भनेर हामीले मौलिक विधि शान्ति सम्झौतादेखि नै संविधानमा समेत व्यवस्था गरेका छौं। छिट्टै यसलाई हल गर्नुपर्छ। बाह्रबुँदे समझदारीपछि यताका मूलभूत शक्तिले नै यस संविधानलाई कार्यान्वयन गर्ने र शान्ति प्रक्रिया पूरा गर्ने मुख्य जिम्मेवारी लिनुपर्छ। नयाँ आउने पुस्ताको जुन नयाँ आकाङ्क्षा छ, पुराना कुरा त्यति बुझ्दैनन्, उनीहरूलाई पनि यसको महत्वबोध गराएर इतिहासलाई अगाडि बढाउनुपर्छ।

डा.बाबुराम भट्टराई
पूर्वप्रधानमन्त्री एवं नेपाल समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष

० पछिल्लो समय युवा, विद्यार्थीको विदेश पलायन तीव्र भएको छ, यसले मुलुकको आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक पक्षमा कस्तो दूरगामी असर गर्छ ? यसलाई निराकरण गर्न के गर्नुपर्छ ?

– केही समययता जसरी हाम्रो श्रमिक विदेश पलायन हुने चक्र चलेको थियो, त्यसमा केही वर्षयता उच्च शिक्षाका निम्ति युवा, विद्यार्थी विदेश पलायन हुने प्रवृत्ति बढेको छ। यसलाई वस्तुगत र आत्मगत पक्षबाट हेर्नुपर्छ। पूँजीवादी विकासको एउटा नियम के हुन्छ भने ठूलो चुम्बकले सानो चुम्बकलाई तान्छ।

पछिल्लो चरणमा जुन ढंगको पूँजीवादको विकासको केन्द्र एसियाको क्षेत्र बनिरहेको छ र नेपालका तुलनामा भारत, खाडी, मलेसियालगायत देश अगाडि बढ्नु आदिले गर्दा ती मुलुकमा श्रमको आवश्यकता बढी भएकाले तिनीहरूले हाम्रा श्रमिकलाई यहाँभन्दा बढी सुविधा दिन सक्ने कारणले आकर्षण बढाएर लगेका छन्। त्यसैगरी युरोप, अमेरिका सुरुदेखि नै स्वतः ज्ञानविज्ञानमा अगाडि छन्, हाम्रा युवालाई उच्च शिक्षाको आकाङ्क्षा बढाएर त्यता तान्नु वस्तुगत प्रक्रिया हो। यो निरन्तर भइराख्छ।

आत्मगत ढंगले हामीले आफैंले यहाँ आफूअनुकूल वातावरण र रोजगारी सिर्जना गर्न नसकेर, जीवनसँग जोडिएको गुणस्तरीय प्राविधिक शिक्षा दिन नसकेर हाम्रा श्रमिकलाई वैदेशिक रोजगारीमा जान बाध्य पार्ने र विद्यार्थीलाई गुणस्तरीय शिक्षाका निम्ति विदेश जान बाध्य पार्ने काम भइरहेको छ, यो गम्भीर छ। राजनीतिक नेतृत्वले आत्मसमीक्षा गरेर यसको उचित उपाय खोज्नुपर्छ।

बाहिरबाट तान्ने त स्वाभाविक हो। तर हामीले गर्न सक्ने भनेको चाहिँ साधनस्रोतको सदुपयोग गरेर उपयुक्त आर्थिक विकासको नीति अपनाउने र श्रम निर्यात गर्ने होइन, बाहिरबाटै पूँजी र प्रविधि आयात गरेर वस्तु र सेवा निर्माण गरी निर्यात गर्नेतर्फ जानुपर्छ। अहिले हामीले श्रम निर्यात र वस्तु आयात गरिरहेका छौं, यस्तो परनिर्भरताले देश कहिल्यै बन्दैन। त्यसकारण यो बाटो सच्याउनुपर्छ।

अर्को, हाम्रो शिक्षा अत्यन्त पुरातन खालको छ, जीवन र रोजगारीसँग जोडिन सकेको छैन। त्यसकारण युवाहरू बाहिर जान बाध्य छन्। शिक्षा क्षेत्रमा आमूल सुधार गर्ने, गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गरेर रोजगारीको वातावरण सिर्जना गर्ने दिशामा जानुपर्छ।

० वर्तमान संविधानअनुसार दुईपटक निर्वाचन भइसक्दा पनि विकास निर्माणले गति लिन सकेको छैन, आर्थिक गतिविधि सुस्त छ, युवा पलायन बढ्दो छ। राज्यसँग साधन स्रोत कम भएका अवस्थामा देशलाई सहज ढंगबाट अगाडि बढाउन र युवालाई यही देशमा बस्ने वातावरण बनाउन के गर्नुपर्ला ?

– गम्भीर विषय यही छ, यति ठूलो क्रान्तिकारी राजनीतिक परिवर्तनपछि देशमा स्थिर प्रकृतिको सरकार र दूरदृष्टियुक्त राजनीतिक नेतृत्वको आवश्यकता थियो। दुर्भाग्य के भयो भने शान्ति प्रक्रियापछि राजनीतिक स्थिरता ठीक ढंगले कार्यान्वयन गर्न सकेनौं, संक्रमणकाल लम्बिँदै गयो, राजनीतिक नेतृत्वले हिजो व्यवस्था परिवर्तनका लागि युद्ध लड्दा, आन्दोलन गर्दा जुन खालको दक्षता, जेलनेल, दुःख कष्ट गर्ने क्षमता देखाएको थियो, अब त यहाँको आर्थिक विकास, समृद्धि र सामाजिक आर्थिक रूपान्तरणको पछिल्लो ज्ञानविज्ञान र प्रविधिमा पोख्त भएको नेतृत्वको आवश्यकता थियो।

हाम्रो नेतृत्वले आफूलाई रूपान्तरण गर्न पनि सकेन, नयाँलाई अगाडि ल्याउने बाटो पनि खोलिदिएन। त्यसैले यस समस्याको मुख्य कारण नेतृत्वको संकट नै हो। हामीले छिटोभन्दा छिटो अहिलेको राजनीतिक नेतृत्वलाई त्यो बोध गराउनुपर्छ या यसलाई विस्थापित गरेर अहिलेको युग सुहाउँदो, देश र अन्तरराष्ट्रिय परिस्थितिलाई बुझ्ने, विज्ञान र प्रविधिलाई ठीक ढंगले बुझेको नयाँ नेतृत्व देशमा आउनुपर्छ। (राससबाट)

छठ पर्वको वैज्ञानिक महत्व

कौशल गोपालवंशी

छठ पूजाको महत्व (Importance of Chhath)
छठ पर्व, जसलाई छठ पूजा, छठ, छठी, दला छठ, सूर्य षष्ठी, आदि पनि भनिन्छ सूर्य भगवान (सूर्य भगवान) लाई समर्पित चाड हो। नेपाल लगायत उत्तरी भारतमा मुख्य रूपमा मनाइने यो पर्व चण्डीगढ, छत्तीसगढ, गुजरात, मुम्बई, दिल्ली, र मौरिससका मानिसहरूले पनि मनाउन थालेको छ।
यो पर्व सूर्य (सूर्य भगवान) भगवानको लागि समर्पित छ, जसलाई मानिसहरूले पृथ्वीमा जीवनलाई कायम राख्छन् भन्ने विश्वास गर्छन्। सूर्यबाट दीर्घायु, स्वस्थ र जीवनभर समृद्धि प्राप्त होस् भनी आशिर्वाद लिन पनि पूजा गरिन्छ । अक्टोबर र नोभेम्बर महिनाको बीचमा यो पर्व मनाइन्छ। छठको शाब्दिक अर्थ "छ" हो र यो

पर्व गोवर्धन पूजा पछि सुरु हुन्छ, सातौं दिन (सप्तमी- परण / पर्ण दिवस) मा समाप्त हुन्छ।
हिन्दू धर्मावलम्बीहरुको विश्वास छ कि प्रारम्भिक सूर्यको किरणले धेरै रोग निको पार्ने र निको पार्ने ठूलो स्रोत पनि हो। यहाँ छठ पूजाको महत्वको संक्षिप्त परिचय दिइएको छ ।

छठको योग दर्शन (Yogic Philosophy)
योग दर्शनको अनुसार, सबै जीवित प्राणीहरूको भौतिक वा बाह्य रूपहरू उच्च उन्नत ऊर्जा च्यानलहरू हुन्। सौर्य जैव-विद्युत कुनै खास तरंग लम्बाइको (special wave length solar energy) सौर्य विकिरणको सम्पर्कमा आएपछि मानव शरीरमा जान थाल्छ। विशिष्ट शारीरिक र मानसिक अवस्थाहरूमा, सोलार-जैव-विद्युतको अवशोषण र प्रवाह उच्च हुन्छ।
पुरातन समयमा ऋषिहरूले कुनै प्रकारको ठोस वा तरल आहार नलिई हामी छठ पूजामा प्रयोग गर्ने प्रक्रियाको प्रयोग गर्दै आएका थिए। सोही प्रकारको प्रक्रियाको मद्दतले उनीहरूले खाना र पानीको सट्टा सिधै सूर्यबाट जीवनका लागि आवश्यक ऊर्जा सोस्न सक्षम हुन्थे ।
रेटिना एक प्रकारको फोटोइलेक्ट्रिक पदार्थ हो जसले प्रकाशमा राख्दा थोरै ऊर्जा उत्सर्जन गर्दछ। त्यसैले रेटिनाबाट धेरै राम्रो उर्जा सर्न थाल्छ। यो फोटो-जैव-विद्युत रेटिनाबाट पिनियल ग्रन्थिमा सारिन्छ, अप्टिक स्नायुहरूद्वारा रेटिनालाई पिनियल ग्रन्थीहरूसँग जोड्ने गरिन्छ जसले यसलाई सक्रिय गर्दछ।
हाइपोथ्यालेमस र पिट्युटरी ग्रन्थीहरू सहितको पाइनल ग्रन्थी- त्रिवेणी नामक ग्रन्थी यिनीहरूको नजिकै हुन्छ, जसले गर्दा यस प्रक्रियामा उत्पन्न हुने ऊर्जाले यी ग्रंथहरूलाई पनि असर गर्न थाल्छ। फलस्वरूप, प्राणिक गतिविधि नियमित हुन जान्छ, भक्त (व्रत) को शान्त मन एक स्वस्थ शरीर प्रदान गर्दछ
छठका चरणहरू (सचेत फोटोएनर्जीकरण प्रक्रिया)

बाँकी पृष्ठ ५ मा

मधेशमा...

चाहन्छन् । गाउँ देहातमा आर्थिक गतिविधि एवम् नाता कुटुम्बसँग भेटघाटका लागि बर्षमा एक दुईवटा महत्वपूर्ण मेला वा उत्सव गर्ने चलन धेरै पहिलादेखि छ । गाउँमा हुने यस्ता धार्मिक कियाकलाप बजारमुखी हुनेगर्दछन् किनभने त्यहाँ भित्रिएको रेमिट्यान्सको अधिकांश हिस्सा अनुपादक क्षेत्रमा खर्च हुनेगर्दछ । देहातमा नितान्त कुटुम्ब भेटघाट, आर्थिक गतिविधि चलयमान र उत्सवलाई उत्सवजस्तै मनाउन यस्ता उत्सव मनाउने वा मेला लगाउने गरिन्छ ।
गाउँ देहातमा हुने अपराध, हिंसा, उत्पीडन, विभेदलगायतको गडबडीलाई समान्य छलफल र पंचायतमार्फत टुंगो लगाउने चलन अझैसम्म कायम छ । विपन्न, अल्पसंख्यक र उत्पीडित समूदायले न्याय पाउन निकै कसरत गर्नुपर्छ । गाउँमा सुरक्षाकर्मी र सरकारका प्रतिनिधिको रूपमा कर्मचारी रहेपनि राजनीतिक दलका प्रतिनिधिको इशारामा काम गर्ने गरेको आरोप लगाउने गरिन्छ । देहातमा हुने असमाजिक गतिविधि र स्थानीय विभेदको सत्यतथ्य बुझ्न सरोकारवालाहरू आर्थिक सम्पन्न भएका, जातिय मान्यजन रहेका र राजनीतिक पहुँच भएकाहरूलाई खटाउने गर्छन् । उनीहरूमध्ये केहीले आफ्नो फाइदाको लागि सहीलाई गलत बनाउन पछि पर्दैनन् । जातिय मान्यजनले जात निकाला गर्ने वा भोजभतेरमा सहभागी नगराउने उर्दी जारी गर्न सक्ने डरले गलत निर्णय मान्न पीडित ब्यक्ति तयार हुनेगर्छन् ।
मधेशको गाउँ देहातलाई आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकले नजिकबाट हेर्न सक्नुपर्छ । यसका लागि संघीय र प्रदेश सरकारसँग गाउँ देहात ग्रामिण पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम ल्याउनुपर्छ । जातिय उत्पीडनमा परेका अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत तथा दलित समूदायका विभिन्न जातिले मनाउने कूलपुजा, परम्परागत खानपान, पर्व त्यौहार, सीप, कला, झिझिया, जटजटिन, झुमर, पराती, सँझालगायतको गीतसंगीत, दिनभर स्थानीयले गर्ने गतिविधि, खेतमा गरिने रोपनी, डोबनी, कट्नीलगायतका गतिविधि देखाई कम्तिमा एक रात फुसको घरमा वास राख्न सकिने गरि पर्यटक तान्न सकिन्छ । गाउँ देहातमा परम्परागत अल्हा उदल, रानीसारंगा, डिबिया दशपैसीलगायतको नाँचलाई पर्यटकले बुझ्न सकिने भाषामा उल्था गरेर देखाउन सकिए पर्यटकको कमी हुनेछैन । गाउँ देहातमा रहेको सयौंबर्ष पूराना राजामहाराजाको दरवार, गढ, र डिहको अवशेषसँगै नेपाल-भारत सीमानाको दशगजा देखाउन सक्नुपर्छ । गाउँ देहातमा पर्यटकको पहुँच भएमा त्यहाँका स्थानीयको जीवनयापन मात्र नभई न्यायमा सहज पहुँच हुनसक्ने वातावरण निर्माण हुनसक्नेछ ।
फ्रेडरिक एच.गेजले सन् १९६० को दशकमा तराईका विभिन्न ठाउँको दयनीय परिस्थिती बुझ्न स्थलगत अध्ययन गरेका थिए । त्यस कममा गेजले तराईका गाउँ देहातसम्मको यात्रा गरेका थिए । ल्याण्डरोभरमा यात्रा गरेको उनले एक पटक देहातमा पुग्न बयलगाडा पनि पाउन सकेका थिएनन् । आहिलेका समयमा टम्पु वा अन्य सवारी साधनका चालकले सडक वा नदीमा पुल नभएको कारण देखाइ जान मान्दैनन् भने यो ठाउँ गाउँभित्र रहेको देहातको श्रेणीमा आउँछ ।

पैसा खर्च गर्न नसक्नेको लागि नि:शुल्क कानुनी सहायता दिन्छौ : अधिवक्ता बिष्णु गिरी

काठमाडौ । सरकारले राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले भारतमा गराएको आफ्नो उपचार खर्च दिने सरकारको निर्णय बिरुद्ध सर्बोच्च अदालतमा मुद्धा दर्ता गरेपछि अधिवक्ता बिष्णुकुमार गिरीको चर्चा छन् ।अधिवक्ता गिरीले अनलाईन नबिकरण, पत्रकारलाई कोभिड खोपमा प्राथमिकता र तत्कालीन ओली सरकारले ल्याएको नागरिकता बिधयक जस्ता जनसरोकारका मुद्धामा सफलता हासिल गरिसकेका छन् । उनै अधिवक्ता बिष्णु कुमार गिरी पछिल्लो समय कानूनी साक्षरता अभियानमा जुटेका छन् । कानूनको सिद्धान्तमै कानूनको अज्ञानता क्षम्य नहुने भन्ने ब्यबस्था छ । कसैले कुनै गल्ती गर्यो र मलाई यो थाहा थिएन मैले जानीन भनेर क्षमा पाउँदैन त्यसैले पनि हरेक नेपाली र नेपालमा बस्ने बिदेशीले समेत नेपालको कानूनको बारेमा जानकारी आवश्यक भईरहेका बेला अधिवक्ता गिरीले कानुनी साक्षरता अभियानमा लागेका छन् ।
कानुनी साक्षरता अभियान अर्न्तगत अधिवक्ता गिरीले बिभिन्न स्थानीय निकाय, बिधालय, सामुदायिक संघ संस्थाहरुमा कानून सम्बन्धी सचेतना मूलक कार्यक्रम गदै आएका छन् । बिभिन्न पत्रपत्रिका तथा संञ्चारमाध्यमबाट नियमित रुपमा कानून सम्बन्धी लेख रचना तथा अर्न्तवार्ताको माध्यमबाट कानूनी शिक्षाको बारेमा जानकारी दिदै आएका छन् ।
मेलमिलाप कर्ता समेत रहेका अधिवक्ता गिरी पछिल्लो समय कानून सम्बन्धी बिबिन्न संघ संस्थाले आयोजना गरेका कार्यक्रममा प्रशिक्षकको रुपमा तालिम समेत दिदै आएका छन् । स्थानीय तहमा रहेका न्यायीक समितिमा न्याधिसकै ब्यबस्था गर्नु पर्ने पक्षमा बकालत गदै आएका अधिवक्ता गिरी जनसरोकारका बिषय भेटयो कि त्यसको कानुनी उपचारको लागि अदालतको ढोका ढक्ढक्याउन पुगि हाल्छन् । पैसा खर्च गर्न नसक्नेको लागि नि:शुल्क कानुनी सहायता गदै आएका छन् अधिवक्ता गिरीले । अधिवक्ता गिरीसँग लामो पत्रकारिता गरेको अनुभव पनि छ । उनी पत्रकार महासंघको बिबिन्न तहमा नेतृत्वदायि भूमिका निर्बाह गरेर काम गरेको अनुभव पनि छ ।
गिरीको मेहनत, परिश्रम, दु:ख र सघर्षका ति दिनमा आफुलाई निरन्तरता दिदै आएका उनी अहिले कानुनी क्षेत्रमा परिचित नाम हो । अधिबता बिष्णु गिरी, कोरिया जापान थाइल्याण्ड कम्बोडिया, बङलादेश, भारत, चिन लगायत एक दर्जन भन्दा बढी देशको भ्रमण गरेका छन् भने राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरको कानून सम्बन्धी तालिम समेत लिएका छन् । अधिवता गिरीले राष्ट्रिय नागरिक सम्मान २०७६, बिशेष नागरिक सम्मान २०७९लगायतको दजनौ सम्मान तथा पुरस्कार प्राप्त गरेका छन् ।

'एनसेल घोटाला प्रकरणमा प्रधानमन्त्रीदेखि पूर्व प्रधानमन्त्रीका परिवारको संलग्नता'

नेपालमा झाँगिएर गएको भ्रष्टाचार नै लोकतन्त्र संस्थागत गर्ने मार्गमा प्रमुख वाधक भएको धारणा पूर्व प्रधान न्यायाधीश शुसिला कार्कीले व्यक्त गर्नुभएको छ । ७५ औं अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकार दिवसका अवसरमा २०८० मंसिर २४ गते मानव अधिकार तथा शान्ति समाजको आयोजनामा काठमाण्डौमा सम्पन्न लोकतन्त्रको प्राण: सुशासन र सद्भाव विषयक नागरिक संवाद कार्यक्रममा प्रमुख वक्ताको रुपमा बोल्दै कार्कीले ठूलो संघर्षबाट प्राप्त लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको कुनै विकल्प नभएको र विकल्प खोज्न पनि नहुनेमा जोड दिँदै भ्रष्ट नेताहरु कसैलाई पनि उन्मुक्ति दिन नहुने बताउनुभएको हो । कार्यक्रममा बोल्दै सांसद डा. अमरेशकुमार सिंहले एनसेल घोटाला प्रकरणमा वर्तमान प्रधानमन्त्रीदेखि पूर्व प्रधानमन्त्रीका परिवारका सदस्यहरु र विभिन्न व्यक्ति र निकायहरुको संलग्नता र मिलेमतोबारे विस्तृत प्रकाश पार्नुभएको थियो । यस्तै पूर्व का.वा.महालेखा परीक्षक सुकदेव खत्री भटट्राईले एनसेल घोटाला प्रकरणमा राज्यका निकायहरुको बदमासीबारे चर्चा गर्नुभएको थियो । प्राध्यापक डा. लोकराज बरालले लोकतन्त्रको स्थायीत्वबारे प्रकाश पार्नुभएको थियो । समाजका संस्थापक सभापति कृष्ण पहाडीले भ्रष्टाचार/घोटालामध्ये पनि एनसेल प्रकरण महाघोटाला भएको बताउँदै दोषीहरुलाई दण्डीत गर्न देशव्यापी अभियान जारी रहने बताउनुभयो । समाजका सभापति रामकृष्ण बरालको सभापतित्वमा सम्पन्न नागरिक संवाद कार्यक्रममा महासचिव रेनुका पौडेलले समाजद्वारा तयार गरिएको अवधारणापत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो भने सचिव चन्द्रमणी बञ्जाराले शान्ति समाजद्वारा २०८० मंसिर १६ गतेदेखि २० गतेसम्म लोकतन्त्रको प्राण: सुशासन र सद्भाव शिर्षकमा ९ जिल्लामा आयोजित नागरिक संवाद कार्यक्रमबाट सर्वसम्मतिले जारी भएको नौ वटा नागरिक संकल्प प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । कवि अर्जुन पराजुलीले भ्रष्टाचार विरुद्ध कविता प्रस्तुत गर्नुभएको कार्यक्रममा नागरिक अगुवाहरु डा. केदारनरसिंह केसी, श्याम श्रेष्ठ, विजयकान्त कर्ण, श्रीकृष्ण अनिरुद्र गौतम, होमकान्त चौलागाई, पत्रकार कृष्णमुरारी पुडासैनी लगायतले मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो ।

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

बिरुवा तथा बिरुवाजन्य उपजको निकासी पैठारी र ओसारपसार गर्दा शत्रुजीवको प्रवेश, स्थापना र फैलावट रोक्न, तिनीहरुको प्रभावकारी नियन्त्रणको लागि उपयुक्त तरिकाहरु अवलम्बन गरी राष्ट्रिय जैविक सुरक्षाका जोखिमहरुको न्यूनीकरण गर्दै स्वस्थ बिरुवा र बिरुवाजन्य उपजहरुको व्यापार प्रवर्धन गर्न नेपाल सरकारले बिरुवा क्वारेन्टाइन तथा संरक्षण ऐन, २०६४ तथा बिरुवा संरक्षण नियमावली, २०६६ जारी गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । बिरुवा जन्य वस्तुहरुको पैठारी गर्दा प्रवेश अनुमति पत्र लिई कानुनी प्रकृया पुर्‍याएर मात्र पैठारी गर्न र निकासी गर्दा बिरुवा स्वस्थता प्रमाणिकरण गराएर मात्र निकासी गर्न सम्बन्धित सबैमा अनुरोध छ । यो ऐन तथा नियमावली विपरित प्रकृया नपुर्‍याई कन्साइनमेन्ट पैठारी गरेमा सम्बन्धित देशमा फिर्ता पठाउने वा नष्ट गर्नुका साथै कसुर हेरी रु दश हजार देखि एक लाख पचास हजार सम्म दण्ड जरिवाना गर्न सकिने व्यवस्था समेत रहेको छ । जिम्मेवार नागरिक बनौं र देशको जैविक सुरक्षामा योगदान गरौं ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
प्लान्ट क्वारेन्टिन तथा विषादी व्यवस्थापन केन्द्र
हरिहरभवन, ललितपुर

मधेश कृषि विश्वविद्यालय
राजविराज, सप्तरी

कृषि स्नातक (B.Sc. Ag. Hons) तहको प्रवेश परीक्षाको online आवेदन फाराम भर्ने सम्बन्धी सूचना

शैक्षिक सत्र २०८०/०८१ का लागि कृषि सङ्कायमा ४ वर्षे कृषि स्नातक तह (B.Sc. Ag. Hons) मा अध्ययन गर्न आवश्यक न्यूनतम योग्यता पुगेका इच्छुक विद्यार्थीहरूबाट मिति २०८०/०७/२० गतेदेखि मिति २०८०/०८/१९ गतेसम्म http://entrance.mau.edu.np मा गई online आवेदन फाराम भर्न सूचना प्रकाशन गरिएको छ ।

छठ...

(Conscious Photoenergization Process)
योग दर्शनका अनुसार छठ पूजा प्रक्रियालाई चेतन ब्रह्माण्ड सौर्य ऊर्जा इन्फ्युजन प्रविधि (Conscious Cosmic Solar Energy Infusion Technique) को छ-वटा चरण वा चरणहरूमा विभाजन गरिएको छ-

ङ्ु पहिलो चरण: उपवास र सफा राख्नको लागि अनुशासनले मन, शरीर र आत्माको डिटक्सिफिकेशन पूर्ण गर्दछ। यस अवस्थाले व्रतीको मन र शरीरले ब्रह्माण्डीय सौर्य ऊर्जा प्राप्त गर्छ।

ङ्ु दोस्रो चरण: यसले नदीमा उभिनु वा पानीमा आधा शरीर डुबेको समावेश गर्दछ। यसले ऊर्जाको चुहावटलाई कम गर्छ र मानसिक ऊर्जा (प्राण) लाई मेरुदण्ड (सुषुम्ना) मा मनोवैज्ञानिक च्यानल प्रवाह गर्न मद्दत गर्दछ।

ङ्ु तेस्रो चरण: ब्रह्माण्डीय सौर्य ऊर्जा अप्टिक स्नायु र रेटिना मार्फत व्रतीको पिट्यूटरी, पिनियल र हाइपोथ्यालेमस ग्रन्थीहरूमा जान्छ।

ङ्ु चौथो चरण: यस चरणमा त्रिवेणी वा त्रि-ग्रन्थी जटिलको सक्रियता प्रक्रिया हुन्छ।

ङ्ु पाँचौं चरण: मेरुदण्डमा एक प्रकारको विभाजन हुन्छ जसले व्रतीको शरीरलाई ब्रह्माण्डीय शक्तिगृहमा रूपान्तरण गर्छ। यसले प्राय: कुण्डलिनी शक्ति भनिने सुप्त मानसिक ऊर्जालाई पनि जगाउँछ।

ङ्ु छैठौं चरण: यस चरणमा, भक्तको शरीर एक माध्यम बन्छ जसले सम्पूर्ण ब्रह्माण्डमा ऊर्जालाई पुन: प्रयोग, सञ्चालन र प्रसारण गर्दछ।

छठ पूजा प्रक्रियाको लाभ (द्यभलभाष्तक इा ऋजजबतज एगवब एचययअभकक)

छठ पूजाको प्रक्रियाले भक्तको मानसिक अनुशासनमा ध्यान केन्द्रित गर्दछ। यसको उद्देश्य भक्तलाई मानसिक शुद्धतातर्फ लैजानु हो। धेरै अनुष्ठानहरूको सहायताले, छठ व्रतले सबै प्रसाद र वातावरणमा अत्यधिक स्वच्छता कायम राख्नमा ध्यान केन्द्रित गर्दछ। यस पर्वको समयमा, एक चीज शीर्ष रहन्छ सरसफाइ हो। यसले मन र शरीरमा ठूलो डिटोक्सिफिकेशन प्रभाव पार्छ किनकि यसले जैव रासायनिक परिवर्तनहरूमा परिणाम दिन्छ। ३६ घण्टा लामो उपवासले शरीरको पूर्ण डिटक्सिफिकेशन गर्छ।

पूर्ण डिटक्सले प्राणको प्रवाहलाई कायम राख्न मद्दत गर्छ र भक्तलाई थप ऊर्जावान बनाउँछ। प्राकृतिक प्रतिरक्षा प्रणालीले शरीरमा उपस्थित विषाक्त पदार्थहरूसँग लड्न धेरै ऊर्जा प्रयोग गर्दछ। ध्यान, प्राणायाम, योग र छठ अनुष्ठान जस्ता डिटोक्सिफिकेशन प्रक्रियाको मद्दतले शरीरमा रहेको विषाक्त पदार्थको मात्रालाई निकै कम गर्न सकिन्छ। तसर्थ, विषाक्तताको कमी संग, ऊर्जा खर्च पनि कम हुन्छ र भक्त अधिक ऊर्जावान महसुस गर्दछ। साथै, यसले छालाको बनावट सुधार गर्छ, आँखाको ज्योति सुधार्छ र बुढ्यौली प्रक्रियालाई कम गर्छ।

फोटो-इलेक्ट्रो-केमिकल-प्रभाव (एजयतय-भभिअतचय-ऋजभ्मष्अबॉ भाभअत)

सूर्यको किरणको सुरक्षित विकिरणले फङ्गस र ब्याक्टेरियाको संक्रमणलाई निको पार्छ। छठ पूजाको फलस्वरूप, रक्त प्रवाह द्वारा अवशोषित ऊर्जाले सेतो रक्त कोशिकाहरूको कार्यमा सुधार गर्दछ। साथै, सौर्य ऊर्जाले हर्मोनको स्रावलाई सन्तुलनमा राख्छ। शरीरको ऊर्जा आवश्यकताहरू सौर्य ऊर्जाले सीधै पूरा गर्दछ जसले शरीरलाई थप डिटक्सिफाइड गर्दछ। छठ पूजा अनुष्ठानले मनमा शान्तीको लागि मार्ग प्रशस्त गर्दछ। प्राणिक प्रवाहको नियमितीकरणले, ईर्ष्या, क्रोध र अन्य जस्ता नकारात्मक प्रतिक्रियाहरू कम हुन्छन्। धैर्य र साँचो अभ्यासको साथ, निको, अन्तर्ज्ञान र टेलिप्याथी सहित मानसिक शक्तिहरू जागृत हुन्छन्। यो चाडको समयमा भक्तहरूले अभ्यास गर्ने एकाग्रता स्तरमा निर्भर गर्दछ।

सूर्योदय र सूर्यास्तको महत्व

सूर्योदय र सूर्यास्तको समयमा मात्र अधिकांश मानिसहरूले सुरक्षित रूपमा सौर्य ऊर्जा प्राप्त गर्न सक्छन्। यद्यपि, त्यहाँ केही अपवाद हुन सक्छ। त्यसैले छठ पर्वमा बेलुकी र बिहान सूर्यलाई अर्घ्य दिने चलन छ।

लेखक:- कौशल गोपालवंशी (एक अथार्थवादी समाजिक एवम राजनीतिज बिश्लेशक)

शिक्षाले मात्रै मानिसलाई न्यायको पक्षमा उभिन सक्ने बनाउने

काठमाडौं । गोरखा भिमसेन थापा गाउँपालिका वडा नं ८ महादेबटारमा रहेको जिल्लाकै पुरानो बिद्यालय श्री जागेश्वर उच्च माध्यमिक बिद्यायको ४८ औं अभिभावक दिवस तथा बार्षिक उत्सब कार्यक्रम गरिएको छ । मङ्गलबार संधिय सांसद तथा पूर्व मन्त्री एकनाथ ढकालले पानसमा दिप प्रज्वलन गरेर बिधालयको बार्षिक उत्सवको उद्घाटन गरे ।

बार्षिक उत्वसमा बोल्दै संघिय सांसद एकनाथ ढकालले संसदमा बिचाराधिन अवस्थामा रहेको शिक्षा बिधेयकलाई तत्काल पारित गर्न पहल गर्ने बताए । उनले बिद्यालयलाई राजनीतिक मुत्त र प्रबधिमत्री बनाउने तर्फ लाग्नुपर्नेमा जोड दिदै आर्थिक अनिमियतिता, नैतिक बिचलनबाट टाढा राख्ने र बालमैत्री शिक्षा दिनुपर्ने बताए ।

सोही बिद्यालयका पूर्व बिधार्थी समेत रहेका सांसद ढकालले शिक्षाले मात्रै मानिसलाई न्यायको पक्षमा उभिन सक्ने बनाउने बताउँदै बिद्यालयले धोकन्ते बिद्या हैन ब्यबहारिक शिक्षा दिनु पर्ने बताए । उनले बिद्यालयले बिद्याथीहरुलाई घरमा नपाएको माया दिन सक्नु पर्नेमा जोड दिदै जीवनमा उच्च लक्ष्य र इमान्दार भएर अगाढि बढ्नु पर्ने बताए । उनले दु:ख बिना सफलता आउँदैन भन्दै बिधालयलाई आवश्यक परेको बेला जस्तो सुकै सहयोग गर्न तयार रहेको बताए । पूर्वमन्त्री समेत रहेका ढकालले बिद्यालयले शैक्षिक गुणस्तर सुधार हुँदै गएको र अझै धेरै मिहेनत गरि २१ औं सताब्दी सुहाउदो अनुसन्धान मुलक शिक्षामा जोड दिने बताए । बिद्यालयको शैक्षिक तथा भौतिक उन्नतिकालागि अभिभावकहरुको भुमिका महत्त्वपूर्ण हुने बताए ।

सांसद ढकालले शिक्षा मानिसको तेश्रो आँखा भएको बताउँदै शिक्षा विना जिवन अन्धकार हुने भएकोले अवको शिक्षाले देश र जनता प्रति उत्तरदायी हुने नागरिक तयार गर्नु पर्नेमा जोड दिए । मौजुदा शिक्षा प्रणालीले उत्पादनसंग नजोड्न नसकेपनि प्राप्त श्रोत श्रोत साधनको उपयोग बिधार्थीलाई अनुशासति, व्यबहारिक र लगनशिल बन्नमा उत्प्रेरित गर्नु पर्ने बताए ।

कार्यक्रममा भिमसेन थापा गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष अमृतादेबवी अवस्थीले बिद्यालयलाई नुमना बिद्यालयको रुपमा अगाडी बढाउन शैक्षिक, भौतिक तथा सामाजिक रुपले व्यवस्थित र विश्वसनियताको आधार निर्माण गर्नु पर्नेमा जोड दिईन् । उनले अभिभावक शिक्षा अव बिद्यालयले हैन गाउँपालिकाले दिने बताउँदै बिद्यालयको भौतिक पक्षलाईमात्र ध्यान दिंदा बिद्यालयमा बिधार्थीहरुलाई दिइने शैक्षिक कृयाकलालाई पनि बढी महत्व दिनु पर्ने बताईन् ।

शिक्षा बिकास इकाई गोरखाका प्रमुख सुबास आचार्यले बिद्यालयमा पढ्ने र पढाउने भन्दा पनि शिक्षकले किन र केका लागि कस्तो शिक्षा दिने भन्ने कुरा प्रष्ट हुनुपर्ने बताउदै बिधार्थीहरुले पनि मैले किन र के पढ्ने भन्नेबारे प्रष्ट हुन आवस्यक रहेको बताउनु बताए । उनले भने बिधार्थीहरुमा पढेर देशमै केही गर्छु र आफै स्वरोजगार बन्छु भन्ने भावनाको बिकास गर्न अभिभावक, शिक्षक र समुदायले फरक वातावरण श्रृजना गर्नु पर्ने बताए ।

बिद्यालयका प्रधानाध्यापक यदुनाथ सापकोटाले बिद्यालयको बार्षिक तथा शैक्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गरेका थिए । कार्यक्रममा गाउँपालिका स्तरिय मा.बि बिद्यालयहरुको लोक नृत्य प्रतियोगिता आयोजना गरिएको थियो ।१० बिद्यालयको सहभागित रहेको लोक नृत्य प्रतियोगितामा श्री जागेश्वर उच्च.मा.बि प्रथम, नव जागृती चण्डी मा.बि दोस्रो तथा प्रभात मा.बि तेस्रो भएका थिए । उनिहरुलाई संधिय सासद ढकालले मेडल तथा प्रमाणपत्र प्रदान गरे । भने प्रथम हुने टिमलाई सांसद ढकालले पाँच हजार नगद पुरस्कार समेत प्रदान गरे ।

दूई दिन सम्म चेलेको बार्षिक उत्सवमा गाउँपाकिलाका बिभिन्न संघ संस्था , बडा अध्यक्षहरु , सामुदायिक क्लब लगायतको उपस्थीति रहेको थियो । बिद्यालयले वर्षभरि सञ्चालन गरिएको अतिरिक्त क्रियाकलापमा उत्कृष्ट हुने विद्यार्थीलाई सम्मान गरिएको छ । बिद्यालय ब्यबस्थापन समितीका अध्यक्ष ऋषि भट्टको सभापतित्वमा कार्यक्रम भएको थियो । २०३२ सालमा स्थापना भएको बिद्यालयमा हाल २४१ बिधार्थी अध्यनरत छन् । बिद्यालयको भौतिक संरचना निर्माणमा सांसद ढकालको उल्लेखनिय योगदान छ ढकालकै संक्रियतामा टहरा मुनि पठन पाठन हुने आएकोमा भुकम्प प्रतिरोधी ८ कोठे दूई तले भवन निर्माण भएको छ ।

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

डाक्नेश्वरी नगरपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

तिरहुत गाउँपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

खडक नगरपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

छिन्नमस्ता गाउँपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

अग्निसाइर कृष्णासवरन गाउँपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

कञ्चनरुप नगरपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश-विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

जलेश्वर नगरपालिका
महोत्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश-विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

देवानगन्ज गाउँपालिका
सुनसरी, कोशी प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश-विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

मिर्चैया नगरपालिका
सिरहा, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश-विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

गौर नगरपालिका
रौतहट, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश-विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

चन्द्रनगर गाउँपालिका
सर्लाही, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश-विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

जितपुरसिमरा उपमहानगरपालिका
बारा, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

वीरगन्ज महानगरपालिका
पर्सा, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

मटिहानी नगरपालिका
महोत्तरी, मधेश प्रदेश

सूचना ! सूचना !! सूचना !!!

'व्यक्तिगत घटना दर्ता गरौ, त्यसबाट हुने फाइदा लिऔं।'

- बालविवाहलाई निरूत्साहित गरौं र विवाह गर्ने उमेर २० वर्षपछि मात्र गरौं / गराउन पहल गरौं ।
- सरसफाईमा ध्यान दिऊँ र फोहोर मैला जथाभावी नफालौं ।
- सार्वजनिक जग्गामा घर / टहरा निर्माण नगरौं र सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गरौं ।
- कर तिर्नु सबै नागरिकको कर्तव्य हो । 'कर तिरौं सभ्य नागरिकको परिचय दिऔं ।'
- व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमै गरौं र आफ्नो सन्ततिको भविष्य सुनिश्चित गरौं ।
- सबै बालबालिकालाई विद्यालय पठाऔं, कुनै बालबालिकालाई शिक्षाबाट बञ्चित नगरौं साथै बालश्रम र शोषणको अन्त्य गरौं ।
- खुला ठाउँमा दिसापिसाव नगरौं र खुला दिसापिसाव मुक्त अभियानमा सहयोग गरौं ।
- साबुन पानीले हात धुनले बानी बसालौं । अरूलाई पनि सिकाऔं ।
- सार्वजनिक स्थलमा धुम्रपान मध्यपान नगरौं/नगराऔं। हावाहुरीबाट हुने आगलागीबाट बचौं र अरूलाई पनि सावधानी गरौं ।
- लैगिक हिंसा विरूद्धको आवाज बुलन्द गरौं र त्यसको अन्त्य गरौं ।
- वैदेशिक रोजगारमा गएर स्वदेश फर्किसकेपछि एकपटक अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराऔं ।
- वातावरण संरक्षणका लागि प्रत्येक घर परिवारले आफ्नो घर वरपर दुइवटा विरूवा अनिवार्य रूपमा रोपी हरियाली, स्वच्छ र सुन्दर बनाऔं ।
- उपभोक्ता आचारसंहिता पालना गरौं ।
- अपांगता भएका नागरिक, जेष्ठ नागरिक र एकल महिलाको परिचयपत्र समयमै लिऔं । अधिकारको पूर्ण उपभोग गरौं ।
- सामाजिक स्वास्थ्य विमा गराऔं र अवसरको फाइदा उठाऔं ।

छिन्नमस्ता गाउँपालिका
सप्तरी, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

जनकपुरधाम उपमहानगरपालिका
धनुषा, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

हंशपुर नगरपालिका
धनुषा, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

सबैला नगरपालिका
धनुषा, मधेश प्रदेश

हार्दिक शुभकामना

विजयादशमी, शुभदिपावली, छठ पर्व २०८० को शुभ अवसरमा सम्पूर्ण नगरवासी एवं देश–विदेशमा रहनु भएका सम्पूर्ण दाजुभाइ तथा दिदीबहिनीहरुमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

विदेह नगरपालिका
धनुषा, मधेश प्रदेश

जिल्ला समाचार

जुवातास खेलिरहेका ११ जना पक्राउ

सर्लाही । ईश्वरपुर नगरपालिका-५ सखबनि बस्ने सार्कीमान तामाङको घरमा जुवातास खेलिरहेको अवस्थामा सोही ठाउँ नगरपालिका-५ बस्ने २८ वर्षीय कृष्ण मगरसहित ११ जनालाई गएराति प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । ईलाका प्रहरी कार्यालय केशरगंजबाट खटिएको प्रहरीले उनीहरुलाई नगद ४८ हजार ६ सय ५ रुपैयाँ र ८ बुक ताससहित फेला पारी पक्राउ गरेको हो ।

जबरजस्ती करणी गरेको अभियोगमा पक्राउ

मोरङ । २२ वर्षीया महिलालाई जबरजस्ती करणी गरेको अभियोगमा ग्रामथान गाउँपालिका-१ लखन्तरी टावर चोक बस्ने १८ वर्षीय किशोरलाई शुक्रबार दिउँसो प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । किशोरले ती महिलालाई जबरजस्ती करणी गरेको भन्ने खबर प्राप्त हुनासाथ प्रहरी चौकी झोराहाटबाट खटिएको प्रहरीले उनलाई पक्राउ गरेको हो ।

तीन थान भरूवा बन्दुकसहित एक जना पक्राउ

कपिलवस्तु । शिवराज नगरपालिका-९ बिजगौरी चोक बस्ने ३२ वर्षीय नर बहादुर ओलीलाई ३ थान भरूवा बन्दुकसहित आइतबार बिहान प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । ईलाका प्रहरी कार्यालय सुन्दरडाँडाबाट खटिएको प्रहरीले नर बहादुरको गोठ तलासी गर्दा गोठबाट १ थान र गोठ नजिक उनकै बारीमा २ थान भरूवा बन्दुक लुकाई राखेको अवस्थामा फेला पारेको हो । यस सम्बन्धमा प्रहरीले थप अनुसन्धान गरिरहेको छ ।

जिप दुर्घटनामा सात जनाको मृत्यु

नवलपरासी पूर्व । देवचुली नगरपालिका-७ मुण्डे एस मोडस्थित सडकमा लु.१ ज ३२७० नम्बरको जिप अनियन्त्रित भई आइतबार दिउँसो दुर्घटना हुँदा जिपमा सवार ७ जनाको मृत्यु भएको छ । दुर्घटनामा जिपका चालक बौद्धीकाली गाउँपालिका-६ मझडाँडा बस्ने २९ वर्षीय छन बहादुर आले, सोही गाउँपालिका लाहटे बस्ने ५२ वर्षीया कुमारी राना, सोही गाउँपालिका माझडाँडा बस्ने ५५ वर्षीय टेकमान वानटक्की, बुलिङटार गाउँपालिका-४ चुलिवोझ बस्ने १२ वर्षीया करिश्मा ठाडा, ४५ वर्षीया कमला वानटक्की र हाल नाम, थर, वतन नखुलेका १ जना पुरूष गरी ६ जनाको घटनास्थलमै मृत्यु भएको थियो । साथै दुर्घटनामा गम्भीर घाइते भएका मध्यबिन्दु नगरपालिका-२ मदनपुर बस्ने १८ वर्षीय चिरन अर्यालको पुरानो मेडिकल कलेज भरतपुर चितवनमा उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हो ।

करेन्ट लागेर मृत्यु

मोरङ । सुनवर्षी नगरपालिका-४ कासीजन बस्ने ४५ वर्षीया सरिता देवी दासको करेन्ट लागेर मंगलबार बिहान मृत्यु भएको छ । आफ्नै घरभित्र सरसफाई गर्ने क्रममा अचानक करेन्ट लागेर गम्भीर घाइते भएकी उनको उपचारको लागि रंगेली अस्पताल रंगेलीतर्फ लैजाने क्रममा बाटोमै मृत्यु भएको हो ।

आगलागी हुँदा लाखौंको क्षति

पर्सा । जगरनाथपुर गाउँपालिका-६ प्रसौनी टोल बस्ने शिव बालक राउत कुर्मीको गाई गोठमा लक्ष्मी पुजा गरी बालेको बत्तीबाट आगो सल्कीएर गोठमा आइतबार दिउँसो आगलागी हुँदा गोठमा रहेका सामानहरू जलेर करिब १ लाख रूपैयाँ बराबरको धनमाल नष्ट भएको छ । यसैगरी सोही गाउँपालिका-१ बस्ने पारस राउत गद्दीको खेतमा थुप्रो पारी राखेको धान सहितको परालमा सोमबार दिउँसो आगलागी हुँदा करिब १ लाख रुपैयाँ बराबरको धनमाल जलेर नष्ट भएको छ । यसैगरी पर्सा, वीरगंज महानगरपालिका-१६ गणेशटोलस्थित सोही महानगरपालिका-११ रानीघाट बस्ने बारा पचरौता नगरपालिका-१ घर भएका सोनु साहको कवाडी गोदाममा सोमबार राति आगलागी हुँदा कवाडीहरु जलेर करिब १० लाख रुपैयाँ बराबरको धनमाल नष्ट भएको छ । साथै उक्त आगलागीबाट गोदाम नजिकै रहेको सोही ठाउँ बस्ने अब्दुल अजिम अन्सारीको घरको झ्याल र पर्खालको प्लाष्टर जलेर करिब १ लाख रूपैयाँ बराबरको धनमाल नष्ट भएको छ ।

पक्राउ परेका पूर्वमन्त्री किरातीसहित पहिचान पक्षधरको रिहाइको माग

काठमाडौं, २७ मङ्सिर । खोटाङ, भोजपुर र झापाबाट पक्राउ परेका पूर्वमन्त्री गोपाल किराँतीसहित पहिचान पक्षधर नेता कार्यकर्ताको रिहाइ गर्न राज्य पक्षसँग माग गरिएको छ ।
नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघ लगायतका पहिचान पक्षधर संघ संस्थाहरूले आज (बुधबार) संयुक्त प्रेस विज्ञप्ति जारी गरी प्रदेश नं. १ को शान्तिपूर्ण आन्दोलनमा गिरफ्तार गरिएका अभियन्ताहरूलाई तत्काल विना सर्त रिहा गर्न माग गरेका हुन् ।
'कोशी प्रदेश नामाङ्कन खारेजीको माग गर्दै शान्तिपूर्ण आन्दोलनमा रहेका पहिचान पक्षधर अभियन्ताहरूलाई प्रदेश नं. १ को खोटाङ, भोजपुर र झापा जिल्लाबाट कसैलाई घरमा सुतिरहेको अवस्थामा छापामार शैलीमा घर फोडेर त कसैलाई बाटोमा हिँडिरहेको अवस्थामा समेत विना पक्राउ पुर्जी प्रहरीले अनावश्यक बल प्रयोग गरी गिरफ्तारी गरेको घटनाप्रति हाम्रो गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ', विज्ञप्तिमा भनिएको छ ।
विज्ञप्तिमा मङ्सिर २६ गतेदेखि रातीसम्ममा खोटाङबाट पूर्वमन्त्री गोपाल किराँती सहित राजेश राई, गन्धमान राई, विजय राई, उदिम राई, झापाबाट पाण्डव चौधरी, निशान राई, विजय थापा, शंखर खत्री र भोजपुरबाट विदुर राई, मिना राई, दिनेश राई, पनन राईलाई पक्राउ गरिएको उल्लेख गरिएको छ ।
विज्ञप्तिमा भनिएको छ, 'पहिचान र अधिकारका लागि सङ्घर्षरत उन्नत र समृद्ध व्यवस्थाका पक्षधर जनताका छोराछोरीलाई एकातर्फ यसरी पक्राउ गर्नु र अर्कातर्फ संविधानले व्यवस्था गरेको धर्मनिरपेक्षता, गणतन्त्र, सङ्घीयतालाई उल्टाउन उद्यत प्रतिगामी, संविधान विरोधी शक्तिलाई सडकमा नाङ्गो प्रहसन गर्न दिने राज्य सरकारको यो रवैया उत्पीडित जनतामाथि गरिएको विभेदकारी दमन र लोकतन्त्रमाथि नै ठाडो प्रहार हो भन्ने हाम्रो ठहर छ ।'
शान्तिपूर्ण ढंगले आफ्ना मागहरू राख्न पाउने लोकतान्त्रिक राज्य व्यवस्थामा जनताको नैसर्गिक अधिकार भएको भन्दै विज्ञप्तिमा पहिचान पक्षधरको आन्दोलन कुनै दल, धर्म र जाति, समुदाय लक्षित नभएको र भविष्यसम्म पनि नहुने स्पष्ट पारिएको छ । तर शान्तिपूर्ण आन्दोलनमा राज्य या गैरराज्य पक्षबाट अशान्ति मच्चाउन चाहेमा भने हातमा दही जमाएर बस्न नसक्ने समेत स्पष्ट पारिएको ।
गैरकानूनी ढंगबाट गिरफ्तार गरिएका सबै पहिचान पक्षधर अभियन्ताहरूलाई विना सर्त अविलम्ब रिहाइ गर्न र समाजमा जातीय द्वन्द्व भड्किन सक्ने खतराप्रति समेत सचेत रहन राज्य पक्षलाई माग गरिएको छ । विज्ञप्तिमा अन्यथा, यसका विरुद्ध देशव्यापी रूपले चरणबद्ध आन्दोलनका कार्यक्रम घोषणा गर्न बाध्य हुने समेत चेतावनी समेत दिइएको छ ।
विज्ञप्तिमा नेपाल आदिवासी जनजाति महासंघका अध्यक्ष गेल्जे लामा शेर्पा, नेपाल मगर संघका अध्यक्ष ज्ञानेन्द्र पुनमगर, नेपाल तामाङ घेदुङका अध्यक्ष मोहन गोले तामाङ, नेवा देय दबूका सचिव मचाराजा महर्जन, किरात राई यायोक्खाका अध्यक्ष जीवन हताचो राई, किरात याक्थुङ चुम्लुङका अध्यक्ष प्रेम येक्तेन, तमू ह्यूल छोंज धिंका उपाध्यक्ष आरबी तमू, सुनुवार सेवा समाजका अध्यक्ष अमृत सुनुवार, नेपाल शेर्पा संघका महासचिव लाक्पा शेर्पा, कुमाल समाज नेपालका उपाध्यक्ष श्रुती कुमाल र भुजेल सेवा समाजका कार्यवाहक अध्यक्ष हिलारीबन्धु भुजेल रहेका छन् ।

मधुर, अमेरिकाद्वारा मधेश छात्रवृति घोषणा

काठमाडौं । अमेरिकामा मधेश र मधेशीको मानव अधिकारको संरक्षणको लागि संलाचित संस्था मधेश ह्युमन राइट्स (मधुर) ले अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकार दिवसको अवसरमा मधेश छात्रवृति घोषणा गरेको छ । मधुरले पहिलो छात्रवृति पीएचडी अध्ययनरत एवं शोधार्थी दिपक कुमार गुप्तालाई प्रदान गरेको हो ।

रू. ५१ हजार राशीको छात्रवृति हरेक वर्ष मधेशको क्षेत्रमा शोध-अनुसंधान एवं काम गर्नेलाई प्रदान गर्ने मधुरका अध्यक्ष डा.चन्दन सिंहले बताएका छन् ।

दिपक कुमार गुप्ता विगत ३० वर्ष देखि मधेशको राजनीतिक, सामाजिक, भाषिक-सांस्कृतिक एवं शोध अनुसंधानको क्षेत्रमा कार्यरत छन् भने अहिले त्रिभुवन विश्वविद्यालयको राजनीति शास्त्र विभागमा संघीयता र मधेश विषयमा विद्यावारिधि गर्दै छन् ।

जस्टिस फर अल नेपाल - जेफानको आयोजनामा र मधुरको सहकार्यमा राजधानी स्थित सिलौटा कटेजमा वुमन लिडरसिप इन पपुलिष्ट पोलिटिक्स विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रममा राष्ट्रिय महिला आयोगकी सदस्य विद्या सिन्हा, नेपाल ल कलेज कि उपप्रध्यापक अधिवक्ता रोशनी पौड्याल, मधुरका अध्यक्ष डा. चन्दन सिंह, महिला अभियन्ता भावना झा वक्ता रहेको कार्यक्रमका बीच उक्त छात्रवृति घोषणा गरिएको थियो ।

वक्ताहरू नेपालको राजनीतिमा महिला नेतृत्व, सहभागिता तथा महिलाका विविध पक्षको बारेमा आ-आफ्नो विचार राखेका थिए ।

वक्ताहरू विभिन्न सहभागीहरूको जिज्ञासाको जवाफ पनि दिएका थिए । कार्यक्रम अधिवक्ता विकास विकल्पको अध्यक्षतामा भएको थियो ।

बद्री केसी नेतृत्वको कमिटि अवैध भएको एनआरएनएको ठहर

काठमाडौँ । गैर आवासीय नेपाली संघ (एनआरएनए) का अध्यक्ष आरके शर्मा तथा महासचिव बुद्धि सागर सुवेदीले पूर्व अध्यक्ष बद्री केसी नेतृत्व मा गठन गरिएको भनिएको कार्य समितिको कुनै वैधता नरहेको स्पष्ट परेका छन्। मंगल बार एक प्रेस विज्ञप्ति प्रकाशित गर्दै अध्यक्ष शर्मा तथा महासचिव सुवेदीले नव निर्वाचित आइसीसी सदस्यहरुलाई अनलाइनबाट सपथ दिलाउने काम संघको विधान प्रतिकूल हुने भन्दै त्यस्तो काम नगर्न नगराउन आग्रह गरेका छन्।

यसैगरी केही सञ्चारमाध्यमबाट अन्तराष्ट्रिय अडिट कम्पनीलाई जिम्मा दिने निर्णय गरेको भन्ने कुरा आफैमा हास्यास्पद रहेको पनि विज्ञप्तिमा उल्लेख छ। कथित अन्तरराष्ट्रिय कम्पनीलाई जिम्मा दिने भन्ने कुरा धाँधलीको ढाकछोप गर्ने तथा प्रमाण नष्ट गर्ने एक चालबाजी मात्र भएको ठहर छ। त्यस्तो कम्पनीलाई काममा लगाए वापत लाग्ने खर्च संघले नव्यहोर्ने र त्यसको खर्च सम्बन्धित व्यक्तिहरुले नै व्यहोर्नु पर्ने हामी स्पष्ट पार्न चाहन्छौं। त्यस्तै चुनावमा गरिएका अनियमितताहरुको प्रमाण नष्ट गर्न जिम्मेवार कर्मचारी तथा व्यक्तिहरुलाई कानून बमोजिम कारवाही चेतावनी दिइएको छ ।

आर्थिक समाचार

जेबीएनएल सेक्यूरिटिज सञ्चालन

काठमाडौं । ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडको सहायक कम्पनीको रुपमा रहेको जेबीएनएल सेक्यूरिटिज् लिमिटेडले सोमबारदेखि धितोपत्र कारोवार सम्बन्धी सेवा सुरु गरेको छ ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष तथा ग्लोबल आइएमई बैंक लिमिटेडका अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले एक समारोहबिच सो कम्पनीको उद्घाटन गरी टीएमएस मार्फत धितोपत्र खरिद सेवाको शुभारम्भ गर्नुभयो ।

सो समारोहमा अध्यक्ष ढकालले संस्थाको पूर्ण व्यवसायिक सफलताको कामना गर्नुभयो र धितोपत्र बजारको विकास र विस्तारसंगै मुलुकको आर्थिक गतिविधिमा समेत यो कम्पनीले महत्वपुर्ण भूमिका खेल्न सक्नुपर्ने बताउनुभयो ।

त्यसैगरी ग्लोबल आइएमई बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रत्नराज बज्राचार्यले संस्थागत सुशासन, पूर्वाधार तथा नियमनकारी निकायहरुबाट प्राप्त निर्देशनको पूर्ण परिपालनामा यो कम्पनी उदाहरणीय हुने बताउनुभयो ।

समारोहमा ग्लोबल आइएमई बैंकका वरिष्ठ नायव प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुरेन्द्रराज रेग्मी, नायव प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुमन पोखरेल, कम्पनी सचिव विष्णुप्रसाद बास्कोटा, कम्पनीका संचालकहरु लगायत बैंकको उच्च व्यवस्थापन तहका कर्मचारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो ।

नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट धितोपत्र कारोवारको लागि इजाजत प्राप्त यो कम्पनीको कारोबार स्थान कामनपा वडा नं १० नयाँबानेश्वर शंखमुलमार्ग र नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.को धितोपत्र दलाल सदस्य नं ८९ रहेको छ ।

फेमिना फ्ल्न्ट स्टुडियो सलुन उद्घाटन

काठमाडौंका सौन्दर्य पारखीहरुको आधुनिक अपेक्षालाई पूरा गर्ने उद्देश्यका साथ नारायणचौर नक्सालमा (दरबारको पूर्वीद्वारको नजिकै) **फेमिना फ्ल्न्ट स्टुडियो सलुन** खुलेको छ। भारतकी चर्चित सुन्दरी मिस भारत २०२३ नन्दिनी गुप्ताले सोमबार एक समारोहका बीच उक्त स्टुडियोको समुद्घाटन गरिन् । समुद्घाटनमा मिस नेपाललगायतका सौन्दर्य पारखीहरुको उपस्थिति थियो ।

भारतका शहरी युवती र महिलाहरुमाझ विगत साठी वर्षभन्दा बढी समयदेखि फेसन, जीवनशैली र सौन्दर्यका क्षेत्रमा अमिट छाप छोड्दै आएको म्यागजिन हो फेमिना । यसले भारतको सौन्दर्य, फेशन र आधुनिक जीवनशैलीमा ठूलो रुपान्तरण ल्याइदिएको छ । साथै यसले महिलाहरुको बहुआयमिक व्यक्तित्व विकासमा उल्लेखनीय काम गरेको छ । सन् २०२३ मा फेमिना मिस भारत ताज जितेकी नन्दिनी मिस भारत वर्ल्ड २०२३ पनि हुन् । हाम्रो निमन्त्रणालाई सहर्ष स्वीकार गरी काठमाडौंमा सौन्दर्य पारखीहरुको एउटा संग्राहलय जस्तो मानिने **फेमिना फ्ल्न्ट स्टुडियो सलुन** को समुद्घाटन गरिदिएकोमा मिस भारत नन्दिनी प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छौं ।

"कसैले पनि बालबालिकालाई बाल यौन दुर्व्यवहार नगरौं" यस्तो कार्य गरेको पाइएमा बढीमा डेड लाखसम्म जरिवाना र पच्चीस वर्षसम्म कैद हुन्छ ।

बालबालिकाप्रति यस्तो दुर्व्यवहार भएको पाइएमा नजिकको प्रहरी कार्यालयको निःशुल्क टेलिफोन नं. १०० माउजुरी गरौं वा पैंसा नलाग्ने बालबालिका खोजतलास नं. १०४ र बाल हेल्पलाइन नं. १०९८ नेपालमा खबर गरी बाल यौन दुर्व्यवहारको अन्त्य गरौं ।

"विपद्मा बालअधिकारको सुनिश्चितता : हामी सबैको साझा प्रतिबद्धता"

नेपाल सरकार
महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय
राष्ट्रिय बालअधिकार परिषद्
website: www.ncrc.gov.np, फोन नं. : १-५५५०१२१ र फ्याक्स नं. : १-५५२७५९१

भूकम्पको जोखिमबाट सुरक्षित बनौं

- भूकम्प जाँदा कमजोर संरचनाका कारण बढी जनधनको क्षति हुने गर्दछ ।
- घर तथा अन्य संरचना निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधी तथा बलियो बनाऔं ।
- प्राविधिकको सल्लाह लिएर मात्र सुरक्षित घर बनाऔं र पुरानो भए मर्मत सम्भार गरौं ।
- भूकम्पबाट सुरक्षित रहन आवश्यक पूर्वतयारी गरौं ।
- भूकम्प जाँदा आत्तिएर जथाभावी दौडने र भाग्ने नगरौं ।
- धैर्यतापूर्वक घर/भवन बाहिर खुला तथा सुरक्षित स्थानमा जाऔं ।
- भूकम्पमा अप्ठ्यारो परेकालाई सहयोग गरौं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

पत्रकार सम्मेलन, सभा, गोष्ठी वा बैठक गर्नुपरेमा हामीलाई सम्झनुहोस् ।

कुनै सभा, गोष्ठी, सम्मेलन, बैठक वा पत्रकार सम्मेलन गर्नुपरेमा ६० देखि ७० जनासम्म अटाउने क्षमता भएको हल मधेश मिडिया हाउसमा सम्पर्क राख्नुहोस् ।

शुल्क	सेवा
रू. ५०००।- (पाँच हजार मात्र)	फोन, फ्याक्स, इमेल

मधेश मिडिया हाउस
हनुमानस्थानचोक, अनामनगर, काठमाडौं
फोन नं. : ०१-५७०६१४१, ९८०८१२५०२४
ई-मेल : madheshmediahouse @gmail.com

मधेशवाणी प्रा.लि.द्वारा प्रकाशित, का. सम्पादक : **रामसुकुल मण्डल**, कार्यालय : मधेश मिडिया हाउस, अनामनगर, काठमाडौं, फोन नं. ०१-५७०६१४२, ५७०६१४१, फ्याक्स : ०१-५७०६१४१, Email : madheshvani@gmail.com, Website : www.madheshvani.com, मुद्रण : **धिम्ले अफसेट प्रेस**, काठमाडौं